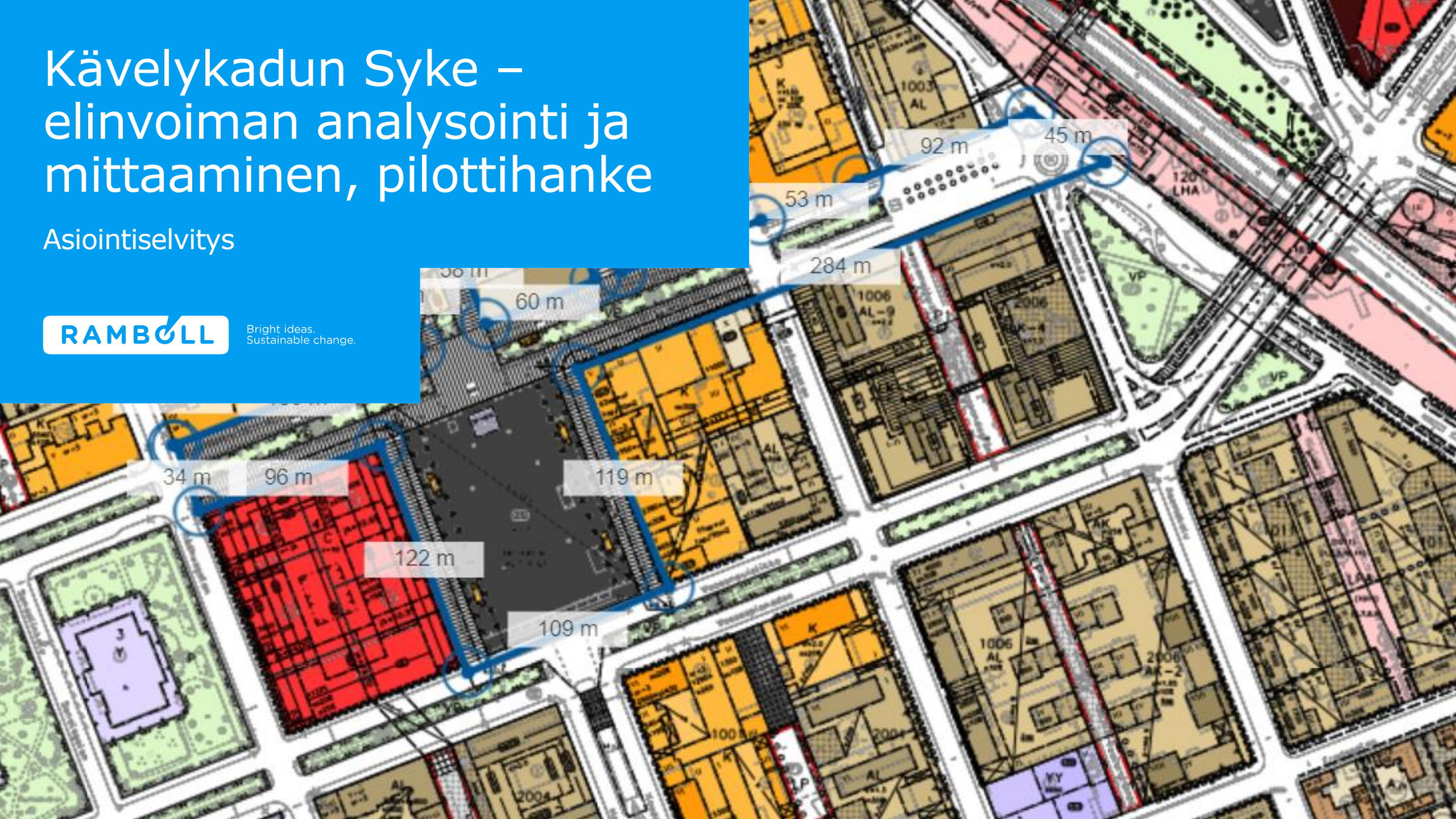

Kävelykadun Syke – elinvoiman analysointi ja mittaaminen, pilottihanke

Asiointiselvitys

RAMBOLL

Bright ideas.
Sustainable change.

Asiointiselvitys

Tavoitteena oli selvittää, miten Vaasan keskustaa nykyisin käytetään, millä sinne liikutaan asiointitarkoituksessa ja miten erilaiset asiakasryhmät käyttävät keskustassa rahaa. Lisäksi haluttiin selvittää seudun asukkaiden näkemyksiä keskustasta asiointi- ja liikkumisympäristönä.

Asiointiselvityksen tuloksia voidaan hyödyntää keskustan kaupallisen, maankäytöllisen ja liikenteellisen kehittämisen taustatietona sekä perusteena päätöksenteolle.

Asiointi määritettiin työssä laajasti kattamaan kaupalliset ja julkiset palvelut sekä harrastus -, kulttuuri -, liikunta - ja muut vapaa -ajan palvelut.

Selvityksen tiedonkeräys toteutettiin verkkopaneelina Vaasan seudun seudun asukkaita edustavalle otokselle. Kyselyn aineisto (N=502) kerättiin verkkolomakkeella 21.11.-28.11.2023 Taloustutkimuksen, Norstatin ja Bilendin paneeleista.

Vastaukset analysoitiin ja tuloksia verrattiin aiempiin vastaaviin tutkimuksiin, joita Ramboll on toteuttanut Tampereella 2021 ja Lahdessa 2023. Asiointiselvitys on toteutettu myös Helsingissä 2019, mutta sen vertailua ei tehty johtuen aiemmissä selvityksissä todetuista eroavaisuuksista: Helsingin keskustan profiili poikkeaa muista vertailukaupungeista.

Tässä selvityksessä keskityttiin Vaasan keskustan saavutettavuuteen ja houkuttelevuuteen; miten eri liikkumistavat ovat yhteydessä keskustassa käynteihin.

Tavoitteena oli selvittää

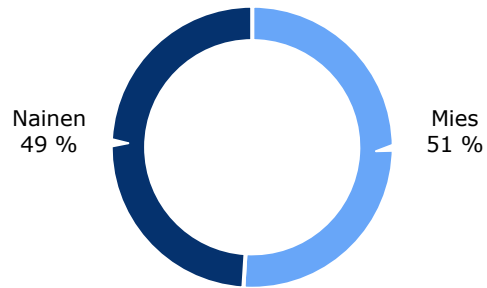
- Syyt, miksi keskustaan tullaan
- Kulkutavat, millä keskustaan tullaan
- Rahankäyttö, paljonko rahaa keskustakäynnillä käytetään suhteessa kulkutapaan
- Käyntiuseus, kuinka usein keskustassa käydään
- Keskusta asiointipaikkana
- Miten keskustasta tulisi houkuttelevampi
- Miten lapsilähtöisyys vaikuttaa keskustassa asiointiin
- Miten pyöräilyn kehittäminen vaikuttaa keskustassa asiointiin

Paneelin tulokset

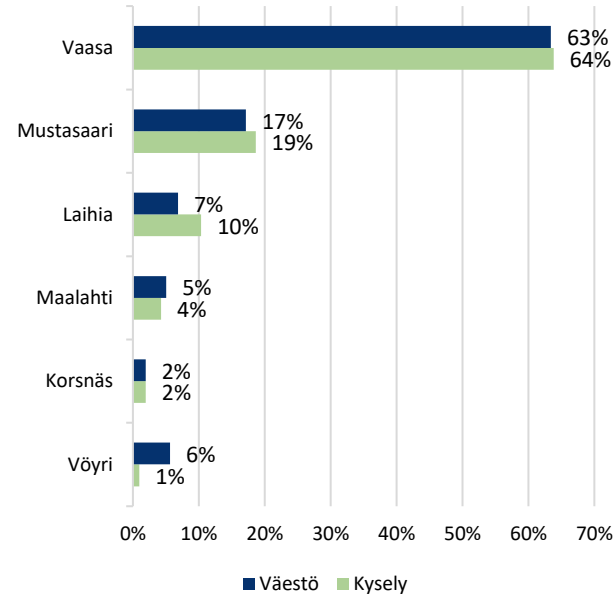
Taustatietoa vastaajista

Tutkimuksen tiedonkeräys toteutettiin verkkokyselynä Vaasan seudun asukkaita edustavalle otokselle. Kyselyn aineisto (N=502) kerättiin verkkolomakkeella 21.11.-28.11.2023 Taloustutkimuksen, Norstatin ja Bilendin paneeleista.

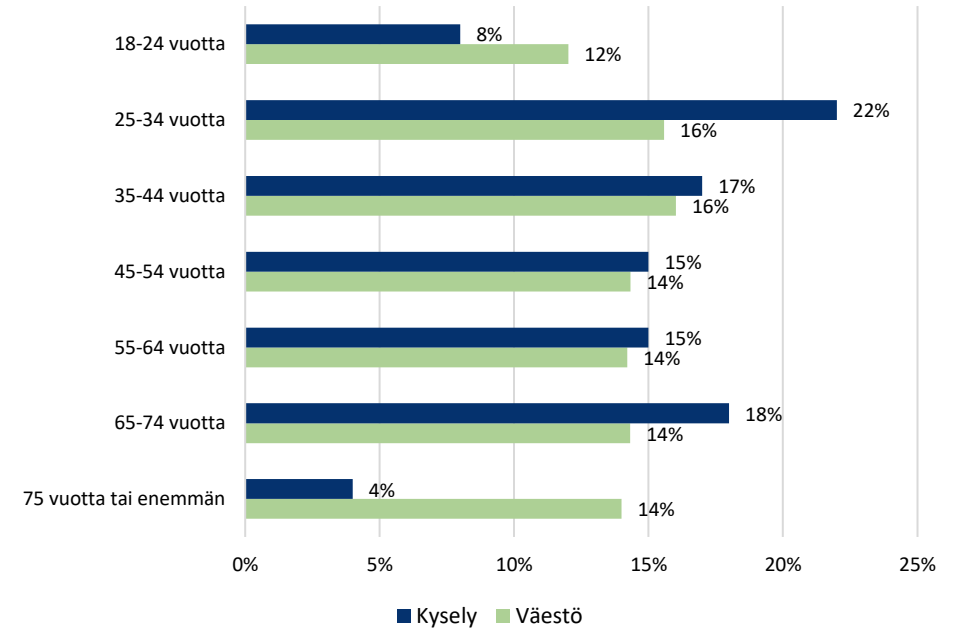
Vastaajan sukupuoli

Asuinkunta

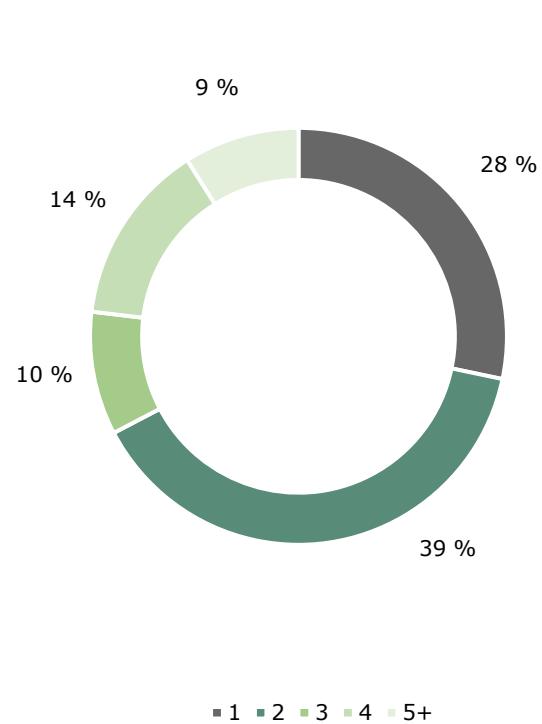

Vastaajien ja väestön ikäryhmät

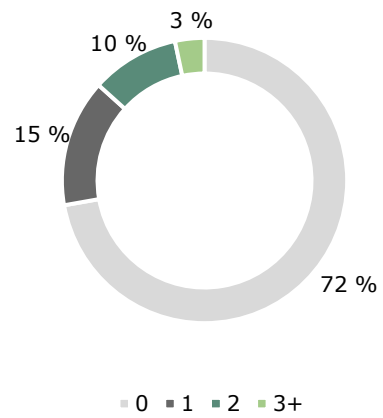

Taustatietoja vastaajista

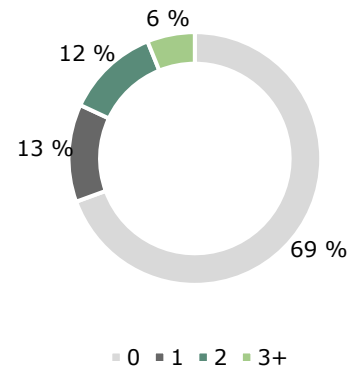
Kotitalouden koko

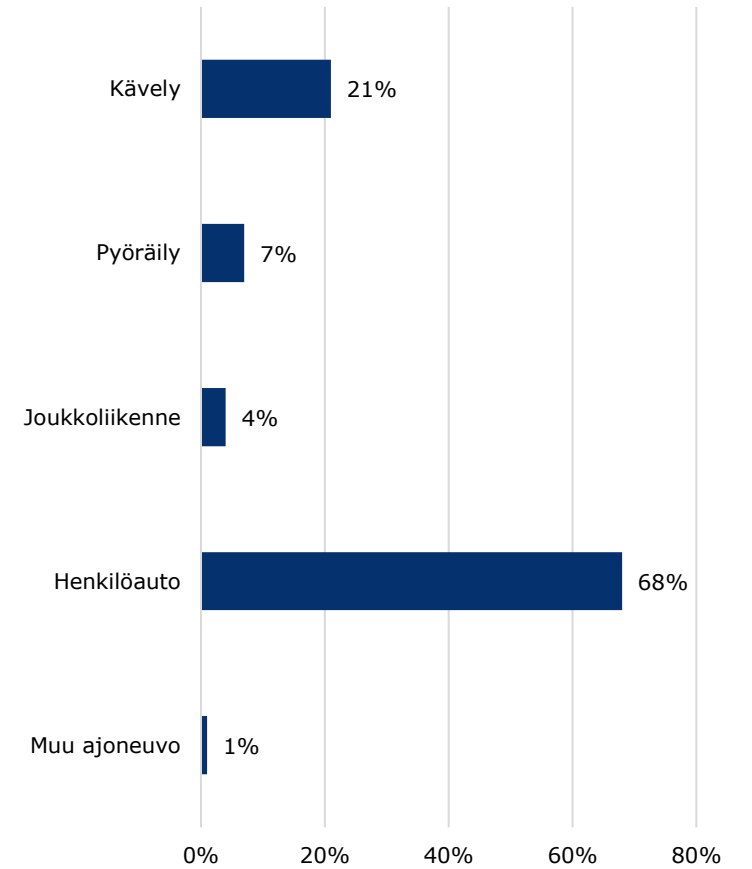
Kotitaloudet, joissa 0–10-vuotiaita

Kotitaloudet, joissa 11–19-vuotiaita

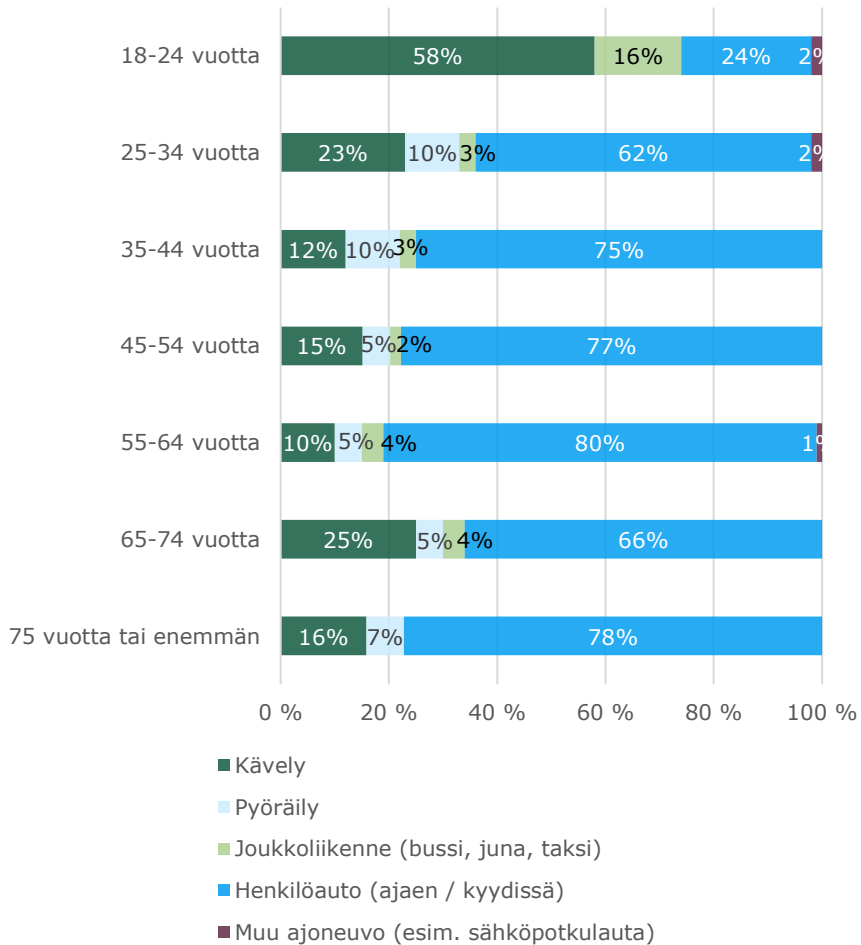

Mikä on yleisimmin arjessa käyttämäsi kulkutapa?

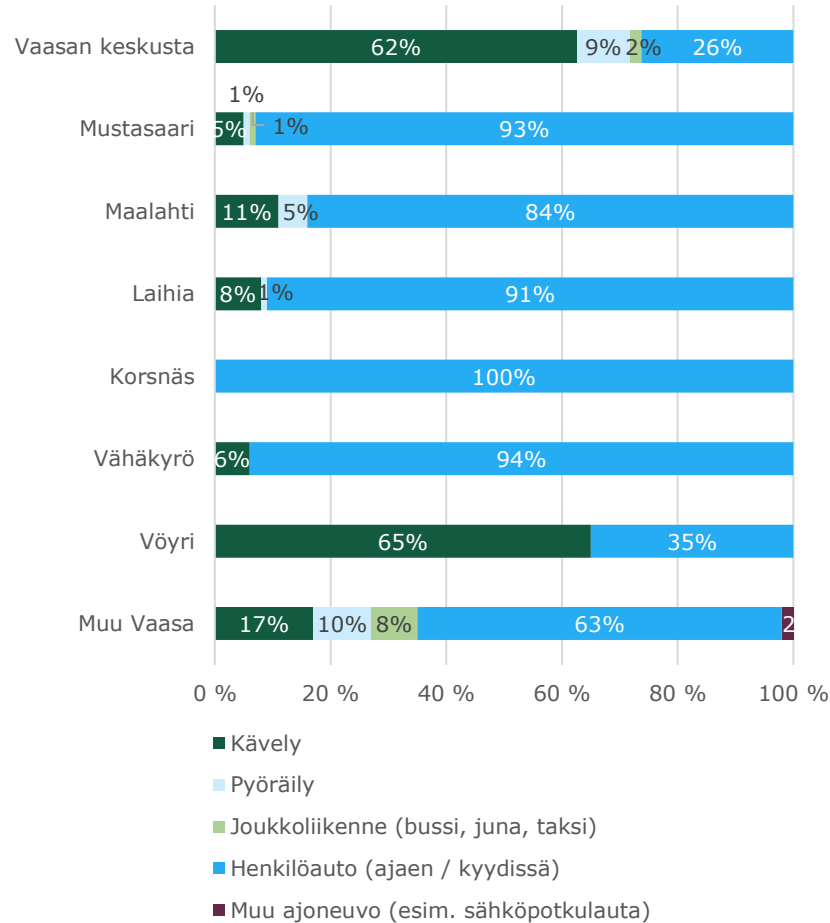

Taustatietoja vastaajista

Kulkumuoto iän mukaan

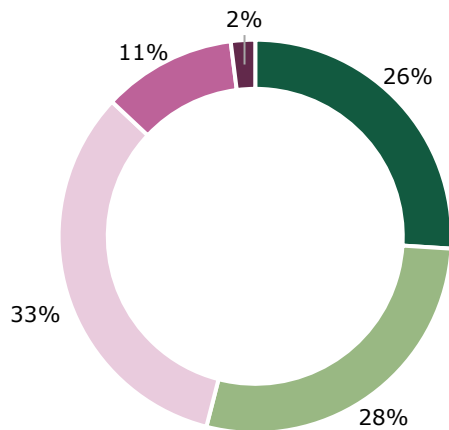
Kulkumuoto asuinpaikan mukaan

- Yleisimmin käytetty kulkumuoto on lähes kaikilla ikäryhmillä henkilöauto.
- Iällä on vaikutusta kulkumuodon valintaan: Nuorimmasta vastaajaryhmästä yli puolet kävelee tyypillisesti, myös julkisen liikenteen rooli on tässä vastaajaryhmässä muita ikäryhmiä suurempi. Kävelyn osuus on n. 1/4 myös 25-34 vuotiailla sekä 65-74-vuotiailla.
- Myös asuinpaikalla on merkitystä kulkumuotoon: Vaasan keskustassa asujista suurin osa kävelee. Kävely on myös Vöyriäisten tyypillisin kulkumuoto. Vaasassa asuvat pyöräilevät muiden kuntien asukkaita enemmän.

Asiointi keskustassa

Kuinka usein olet viimeisen 12 kuukauden aikana käynyt Vaasan keskustassa?

- Vähintään 3 krt viikossa / asun keskustassa
- 1-2 kertaa viikossa
- 1-2 kertaa kuukaudessa
- 3-4 kertaa vuodessa
- Harvemmin

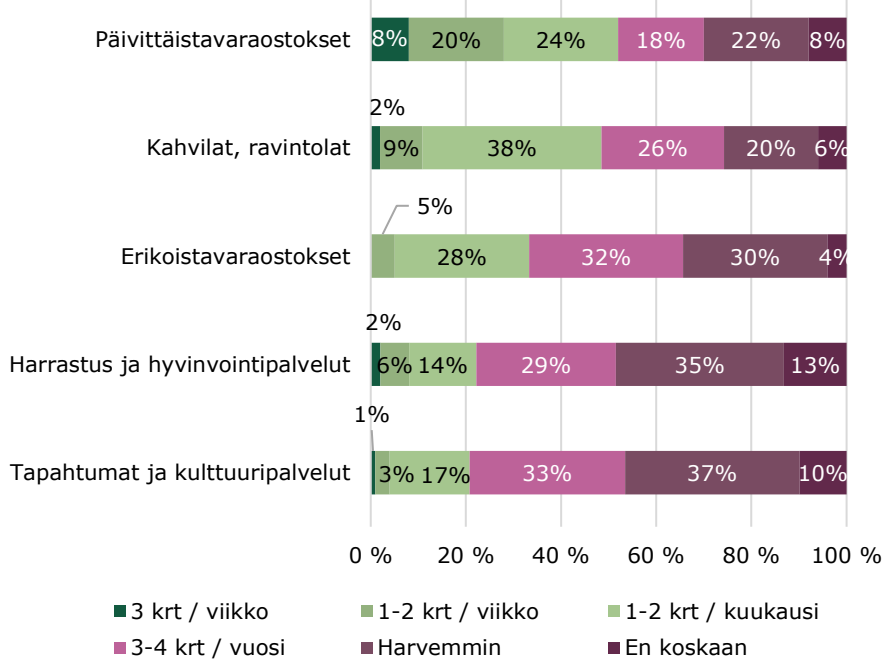
Miksi olet käynyt Vaasan keskustassa? Valitse enintään 5 tärkeintä syytä

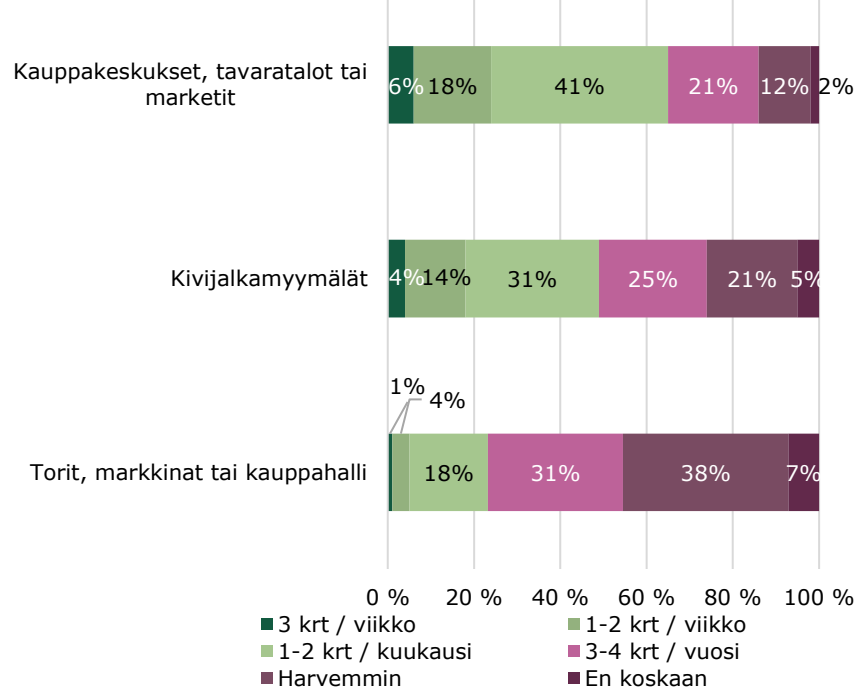
- Keskustassa kävijöistä valtaosa (87%) käy siellä vähintään kerran kuussa. Vajaa kolmannes heistä käy vähintään kerran viikossa ja noin neljännes käy vähintään kolmesti viikossa tai asuu keskustassa.
- Tärkein syy käydä keskustassa ovat ostokset kaupoissa, tavarataloissa, kauppakeskuksissa tai marketeissa. Lisäksi tärkeiksi syiksi keskusta-asioinnille nousee ravintolat, kahvilat, baarit ja yökerhot sekä viihde- ja kulttuuritapahtumat ja -palvelut.
- Vähiten tärkeitä syitä ovat palvelupisteet ja virastot sekä urheilu.

Asiointi keskustassa

Kuinka usein olet viimeisen 12 kuukauden aikana käyttänyt seuraavia palveluja Vaasan keskustassa?

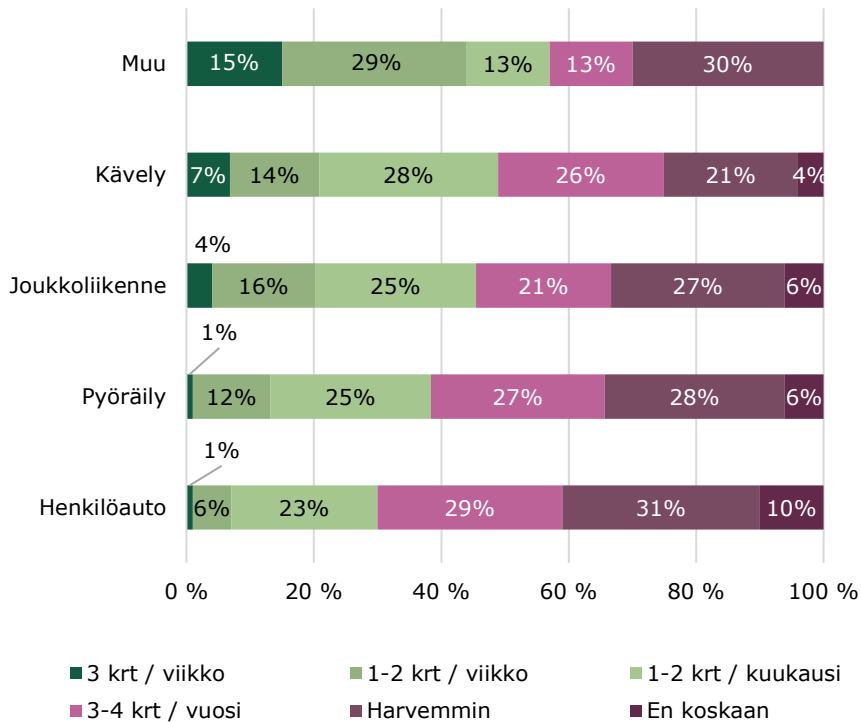
Kuinka usein olet viimeisen 12 kuukauden aikana käynyt seuraavissa kohteissa Vaasan keskustassa?

- Vaasan keskustan palveluista päivittäistavaraostoksia käytetään useimmiten.
- Tapahtumissa ja kulttuuripalveluissa sekä harrastuksissa ja hyvinvointipalveluissa käydään muita palveluita harvemmin.
- Keskustan kohteista useimmiten käydään kauppakeskuksissa, tavaratalossa tai marketissa, kun taas torilla, markkinoilla tai kauppahallissa harvemmin.
- Puolet vastaajista käyvät kivijalkamyymälässä vähintään kerran kuussa.

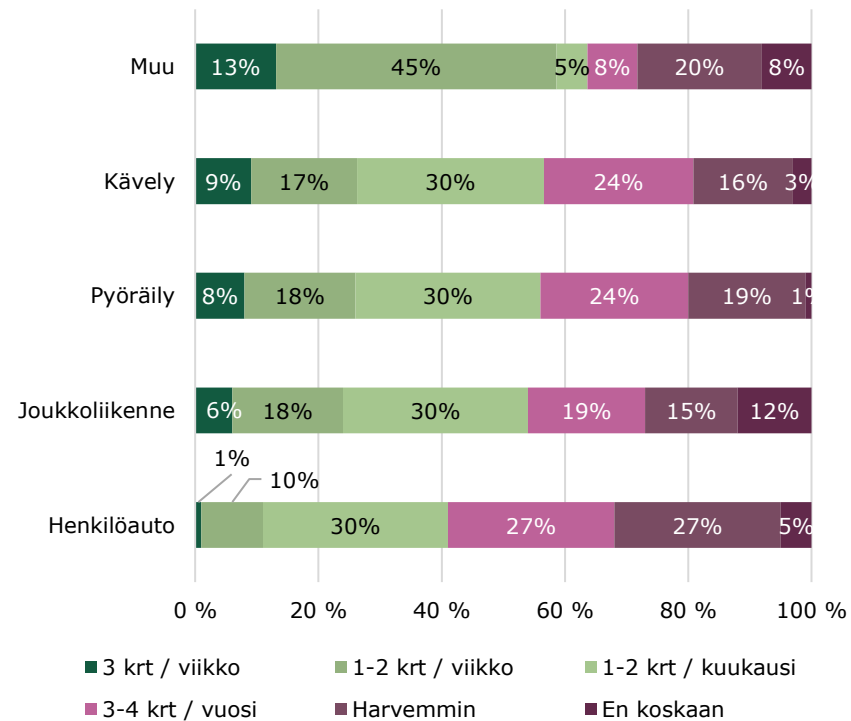
Asiointi keskustassa Kulkumuodoittain

Kuinka usein olet viimeisen 12 kuukauden aikana käyttänyt palveluja* Vaasan keskustassa?

*) Päivittäistavaraostokset, Erikoistavaraostokset, Kahvilat ja ravintolat, Harrastus ja hyvinvointipalvelut, Tapahtumat ja kulttuuripalvelut

Kuinka usein olet viimeisen 12 kuukauden aikana käynyt kohteissa* Vaasan keskustassa?

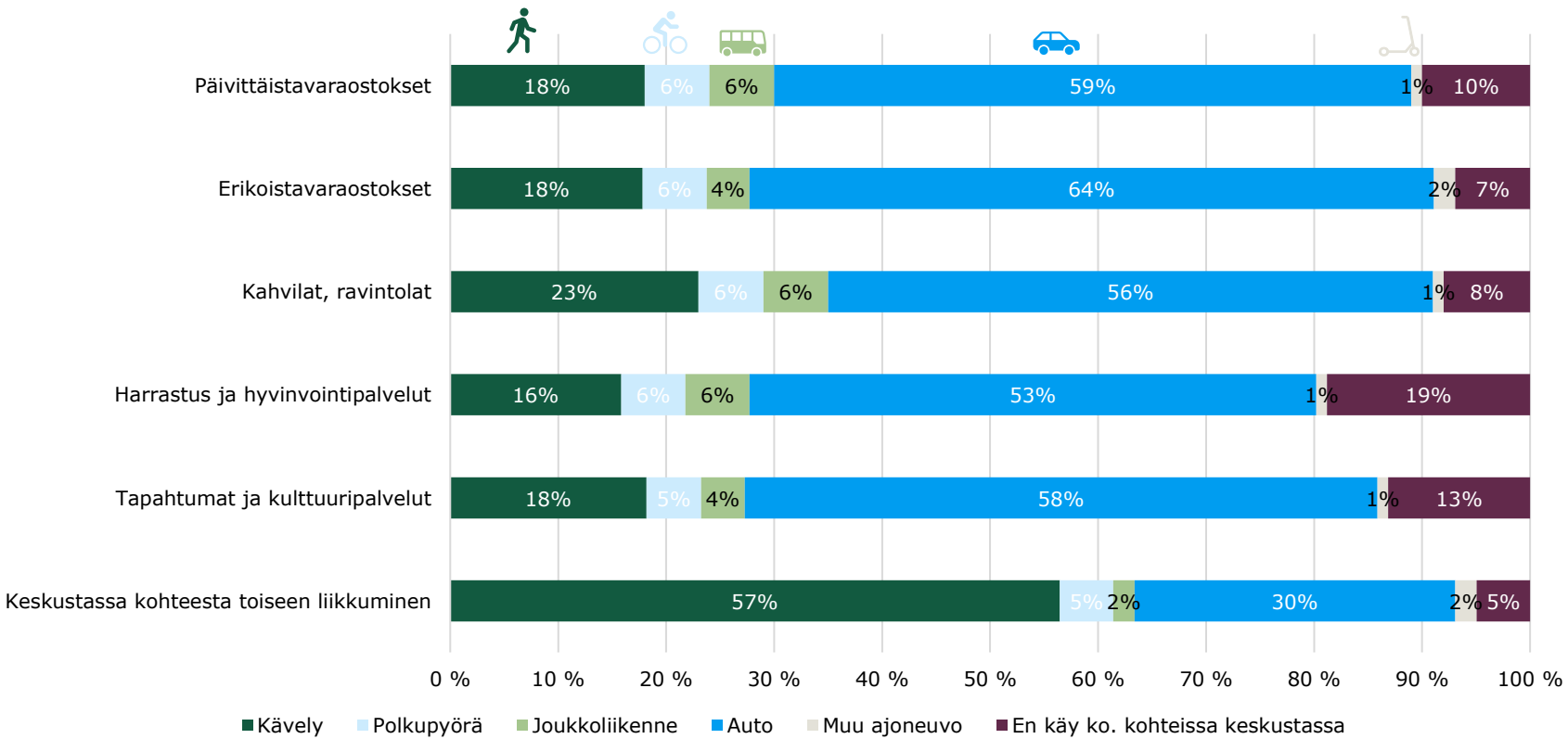

*) Kivijalkamyymälät, Torit, markkinat tai kauppahalli, Kauppakeskukset, tavaratalot tai marketit

- Keskustan palveluita useimmiten käyttävät muulla kulkuvälineellä, kuten sähköpotkulaudalla liikkuvat. Harvimminkin palveluita käyttävät henkilöautolla kulkevat.
- Myös keskustan kohteissa, kuten kivijalkamyymälöissä ja kauppakeskuksissa useimmin käyvät muulla kulkumuodolla liikkuvat ja harvimminkin henkilöautolla liikkuvat.
- Pyöräilijöiden käyntitiheys keskustan kohteissa on suurempi, kuin palveluiden käyttö.

Asiointi keskustassa

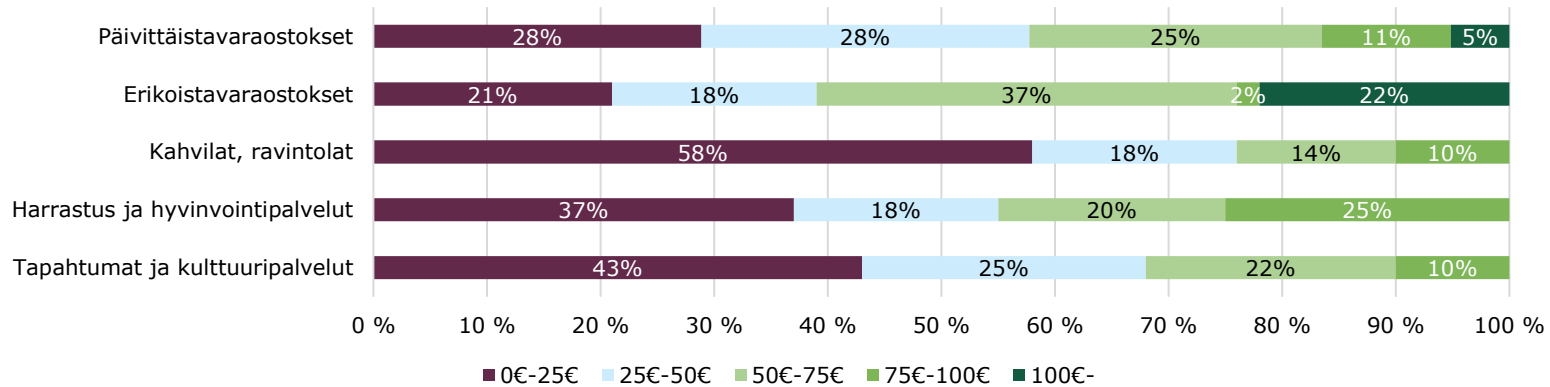
Mikä on tavallisin kulkutapasi (matkan pisin osuus) seuraaviin kohteisiin Vaasan keskustassa?

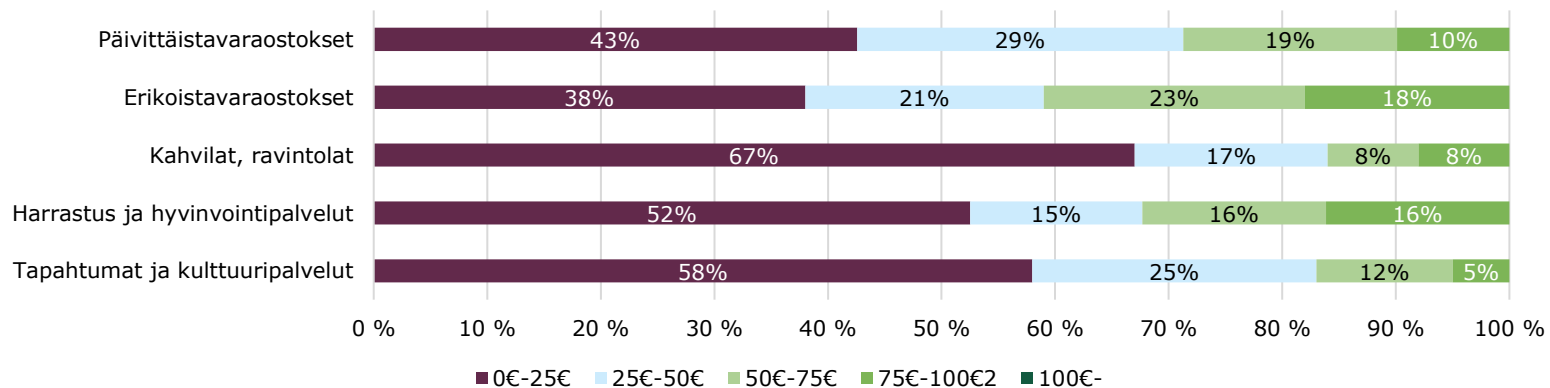
- Keskustassa kohteesta kohteeseen liikkumisessa käytetyin kulkumuoto on kävely.
- Kaikkiin muihin kohteisiin liikkumisessa henkilöauto on yleisin kulkumuoto. Eniten autolla liikutaan erikoistavaraostoksille ja vähiten keskustan kohteiden välillä.
- Kohde ei juurikaan vaikuta kulkutavan suosioon pyörällä, muulla ajoneuvolla tai joukkoliikenteellä kulkevilla.

Kulutus keskusta-asioinneilla

Kuinka paljon arvioit käyttäväsi rahaa seuraaviin kohteisiin yhdellä tyypillisellä asiointikerralla Vaasan keskustassa?

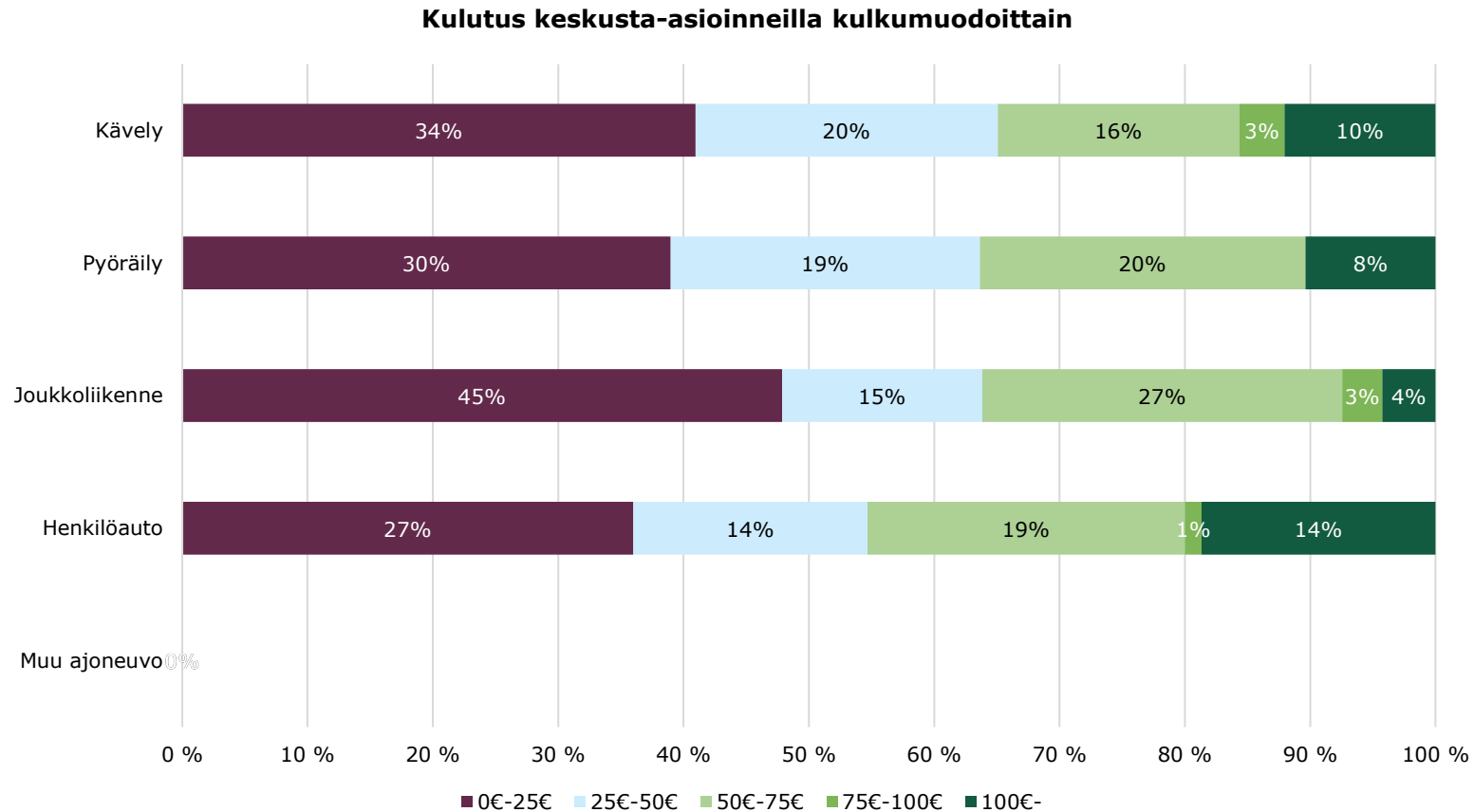
Kuinka paljon rahaa käytit näihin palveluihin edellisellä käynnilläsi Vaasan keskustassa?

- Tyypillisesti keskustassa asioidessa eniten rahaa käytetään erikoistavaraostoksiin. Myös päivittäistavaraostosten ja harrastuksiin ja hyvinvointipalveluihin käytetään muita palveluita useammin yli 50 euroa kerralla.
- Tyypillisellä asiointikerralla euromääräisesti vähiten kulutetaan kahviloihin ja ravintoloihin sekä tapahtumiin ja kulttuuripalveluihin.
- Viimeisimmällä käynnillä vastaajat ovat käyttäneet vähemmän rahaa keskustan ostoksiin ja palveluihin, kuin tyypillisellä asiointikerralla. Kukaan ei ollut käyttänyt yli 100 euroa keskustassa ostoksiin tai palveluihin.

Kulutus keskusta-asioinneilla

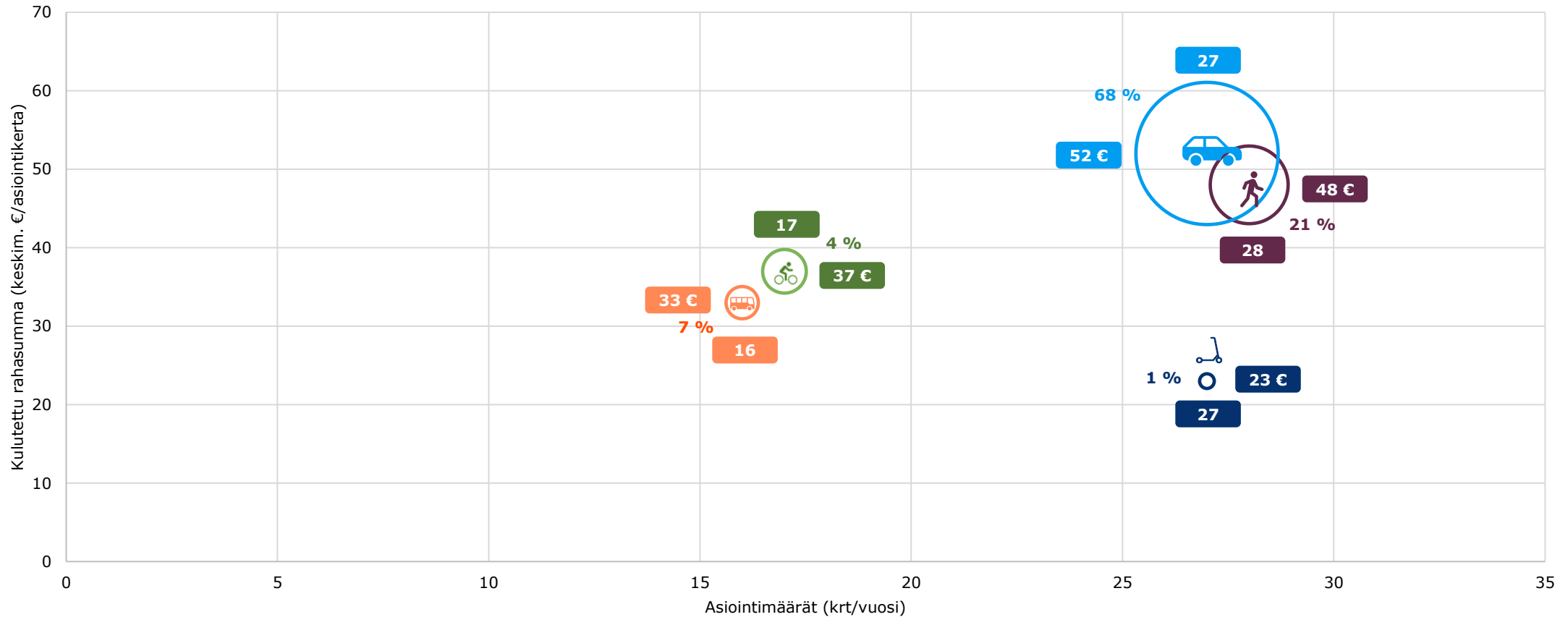
Kulkumuodoittain

- Tyypillisesti yhdellä asiointikerralla eniten rahaa käyttävät henkilöautolla liikkuvat. Vähiten rahaa kuluttavat joukkoliikennettä käyttävät.

Kulutus keskusta-asioinneilla ja asiointimäärät

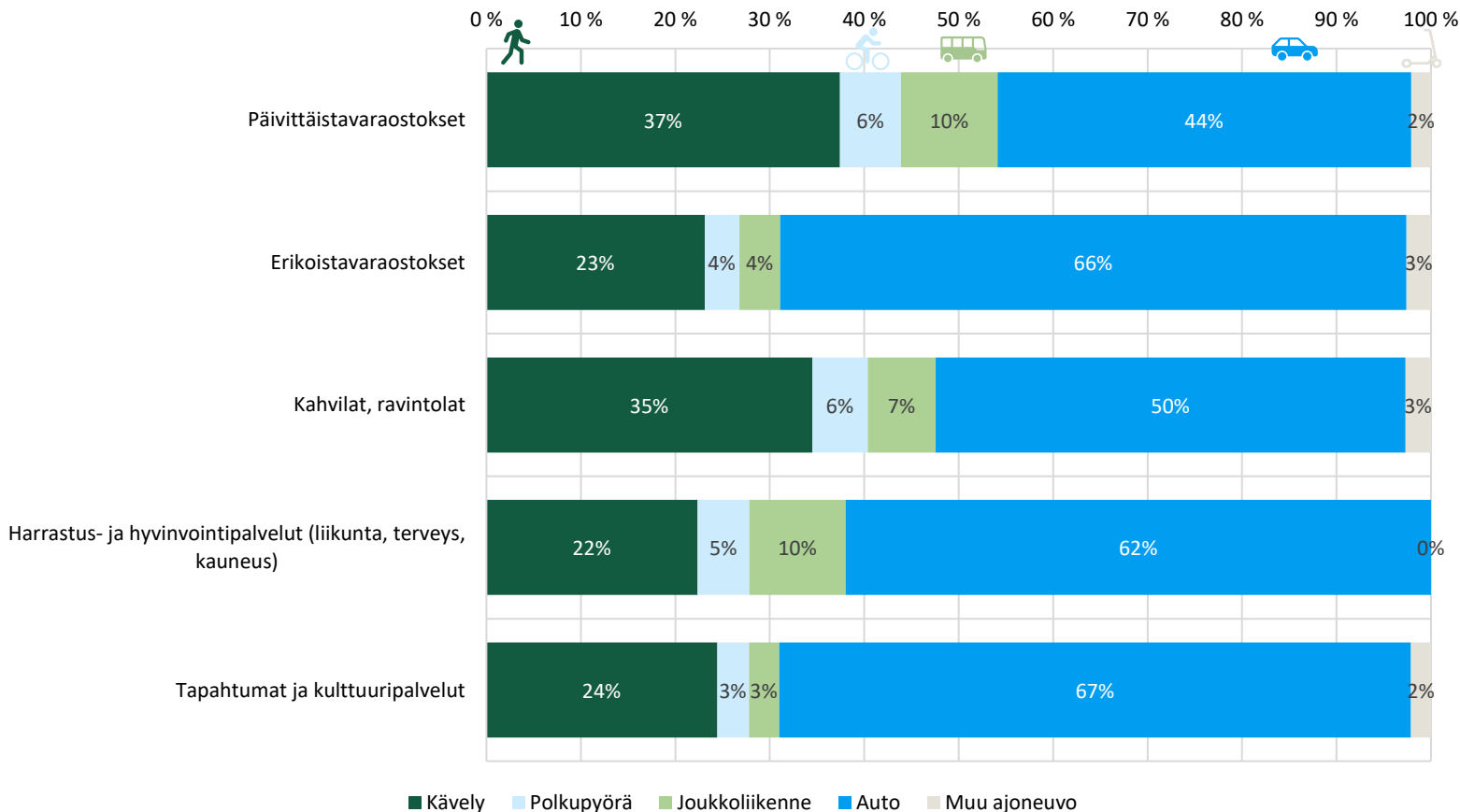
Asiointimäärät ja kulutus palveluissa kulkumuodon mukaan

Vuositasolla useimmiten keskustassa asioivat kävelijät sekä henkilöautolla tai muulla kulkuneuvolla liikkuvat. Keskimäärin yhdellä asiointikerralla autolla liikkuva kuluttaa eniten, eli 52 euroa, kun taas joukkoliikennettä käyttävä 33 euroa. Muuta kulkuneuvoa käyttävät, kuten sähköpotkulautailijat, käyvät keskustassa usein, mutta kuluttavat asioijista vähiten, kerralla 23 euroa keskimäärin.

Kulutus keskusta-asioinneilla

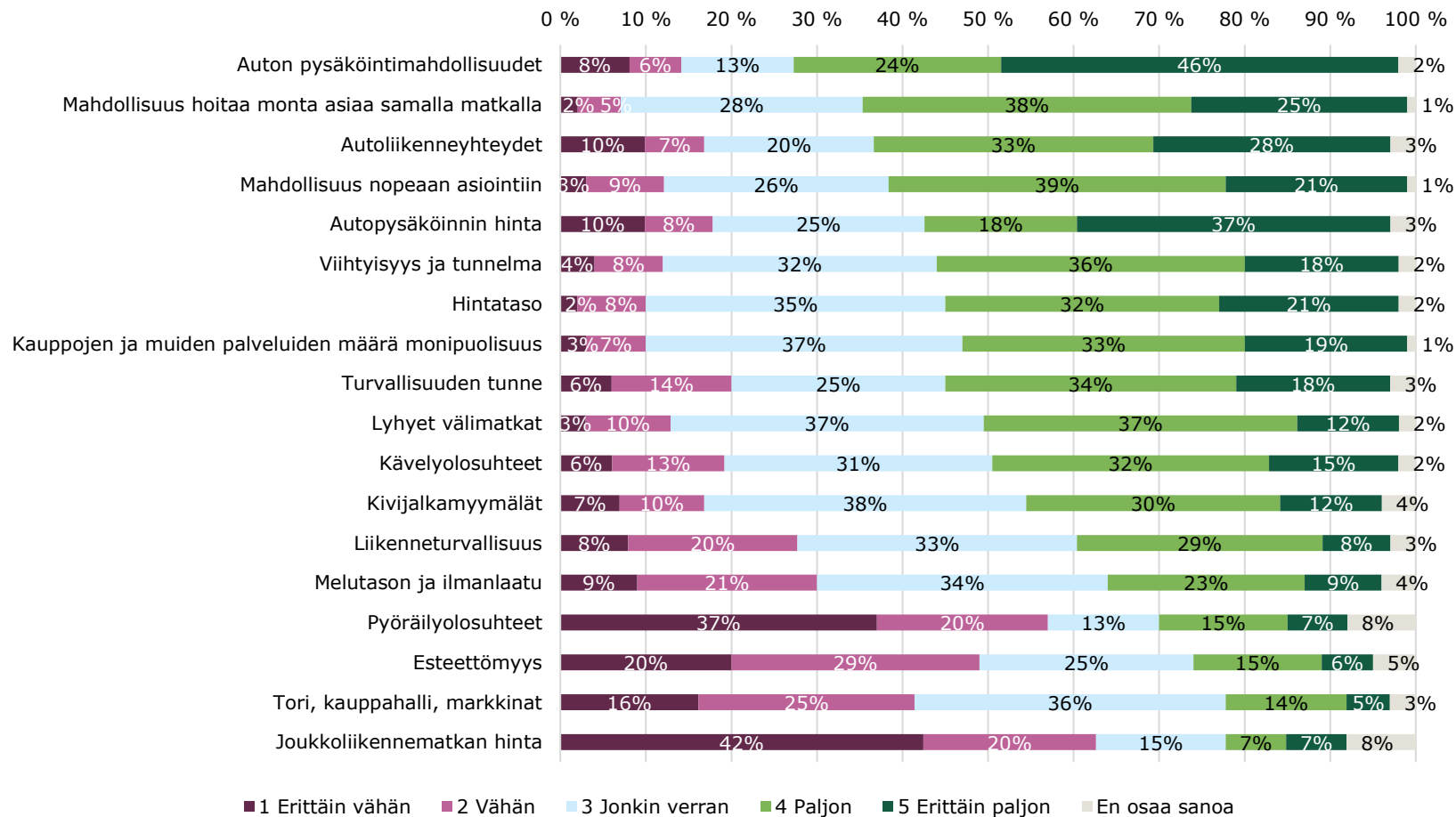
Vuositason keskustaan suuntautuvan ostovoiman jakautuminen kulkutavoittain ja toimialoittain/tyypeittäin

- Vuosittain suurimman ostovoiman kaikilla toimialoilla luovat henkilöautolla kulkevat. Autoilijat kattavat kaksi kolmasosaa erikoistavaraostosten ja tapahtumien ja kulttuuripalveluiden kulutuksesta. Myös kävelemällä liikkuvat kattavat reilun kolmasosan päivittäistavaraostoksiin sekä kahviloihin ja ravintoloihin suuntautuvasta kulutuksesta.
- Joukkoliikenteellä kulkevien ostovoima suuntautuu toimialoista etenkin päivittäistavaraostoksiin ja harrastus- ja hyvinvointipalveluihin.

Keskusta-asiointipaikkana

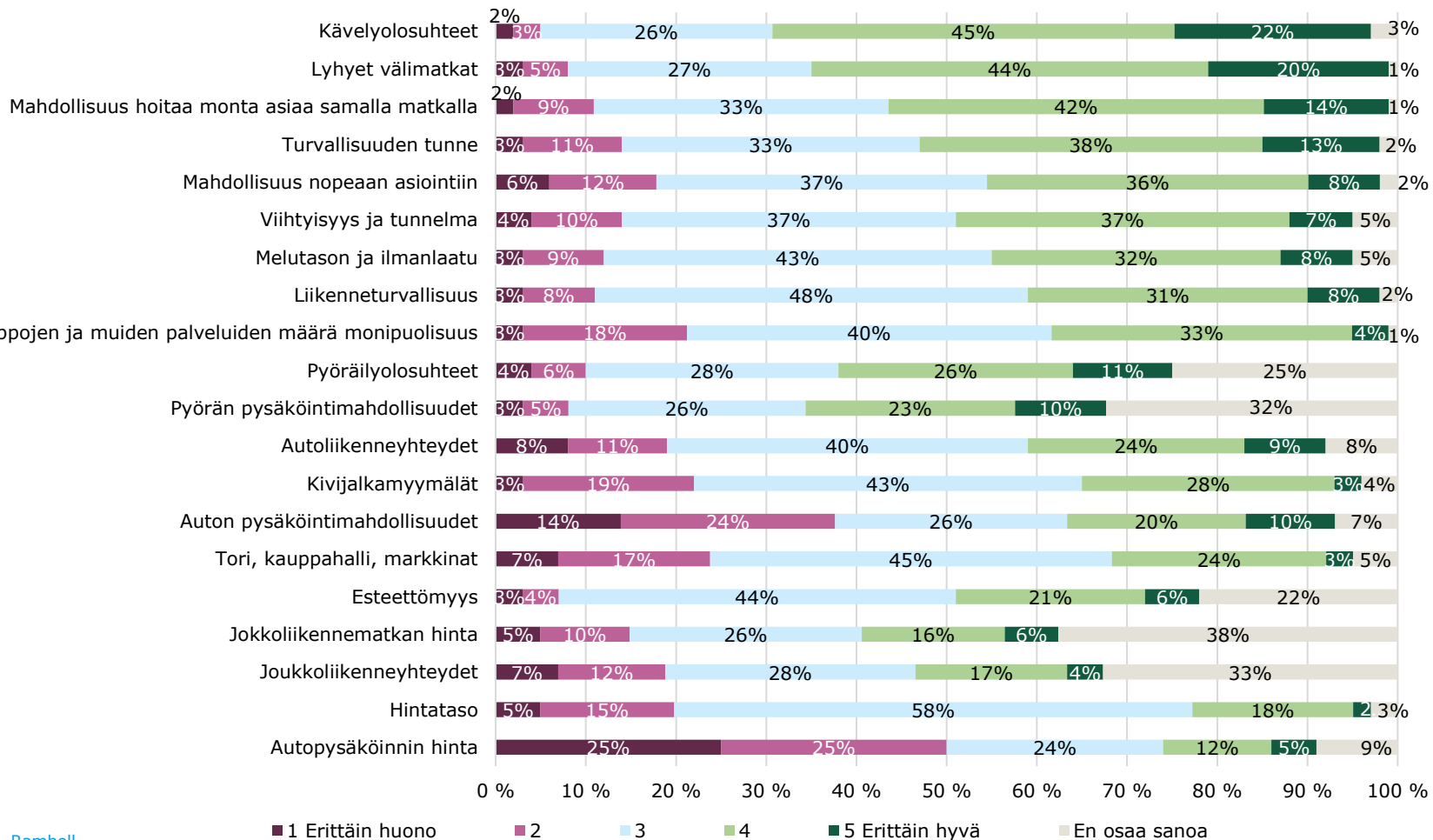
Kuinka paljon alla mainitut asiat vaikuttavat yleisesti ottaen asiointialueesi/-paikkasi valintaan?

- Keskustassa asiointiin eniten vaikuttavat tekijät ovat auton pysäköintimahdollisuudet sekä mahdollisuus hoitaa monta asiaa samalla matkalla.
- Asiointipaikan valintaan eivät juurikaan vaikuta joukkoliikenteen hinta tai pyöräilyolosuhteet.

Keskusta-asiointipaikkana

Millaisen arvosanan annat seuraaville asioille Vaasan keskustassa?

- Vaasan keskusta saa parhaat arvostukset kävelyolosuhteista ja lyhyistä välimatkoista.
- Eniten tyytymättömyyttä herättää auton pysäköintihinta ja -mahdollisuudet.
- Useimmin neutraalin arvostuksen 3 saa hintataso.

Keskusta asiointipaikkana

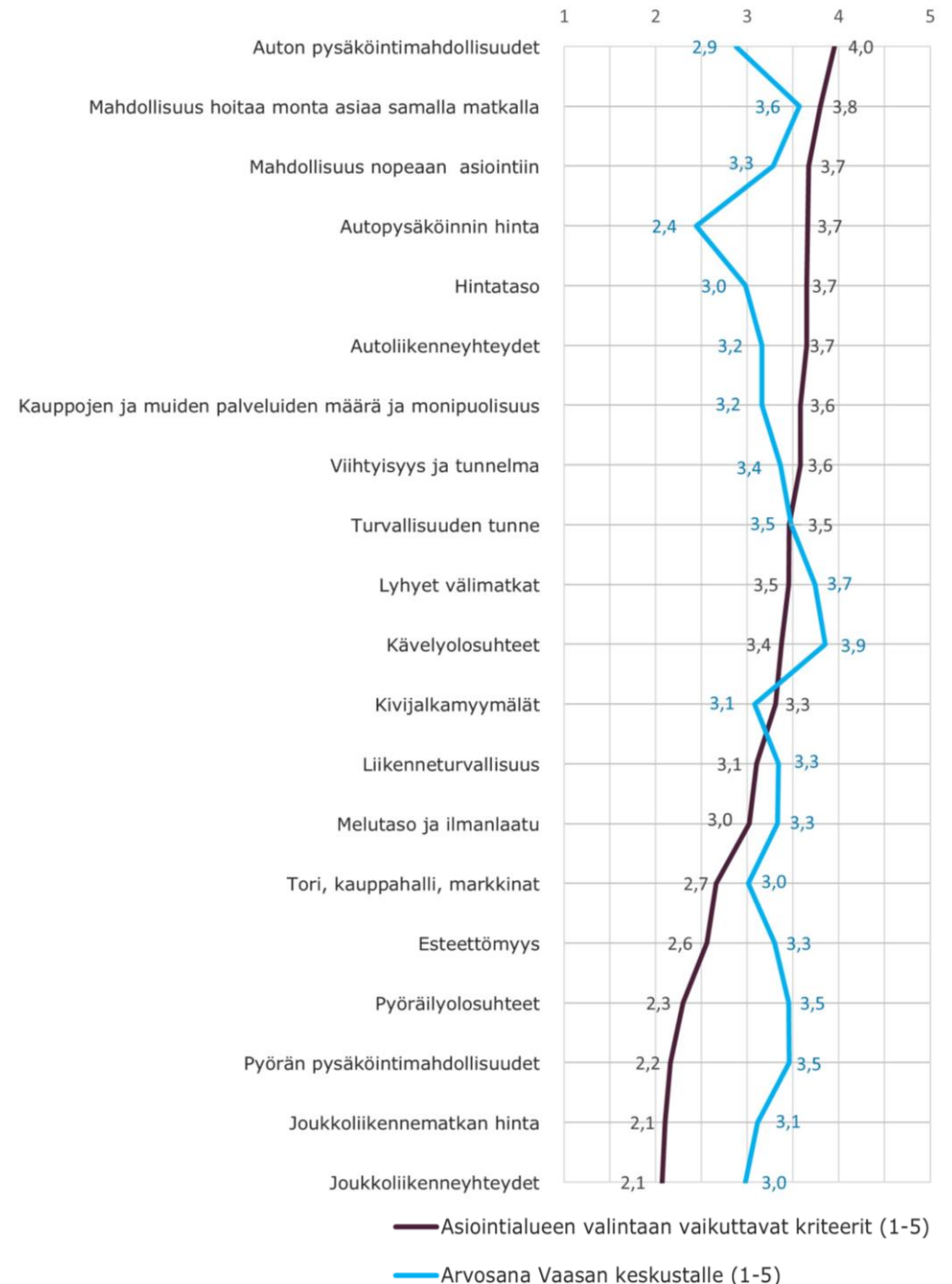
Arvosanat ja asiointialueen valintakriteerit

Oheisessa kuvassa on verrattu asiointialueen valintakriteerejä (keskiarvot tummalla) suhteessa Vaasan keskustalle annettuun arvosanaan (keskiarvo sinisellä) asteikolla 1-5 (yhden ollessa huonoin ja viiden ollessa paras). Vastaukset on järjestetty asiointialueen valintakriteerien mukaan (ylhäällä eniten valintaan vaikuttavat asiat).

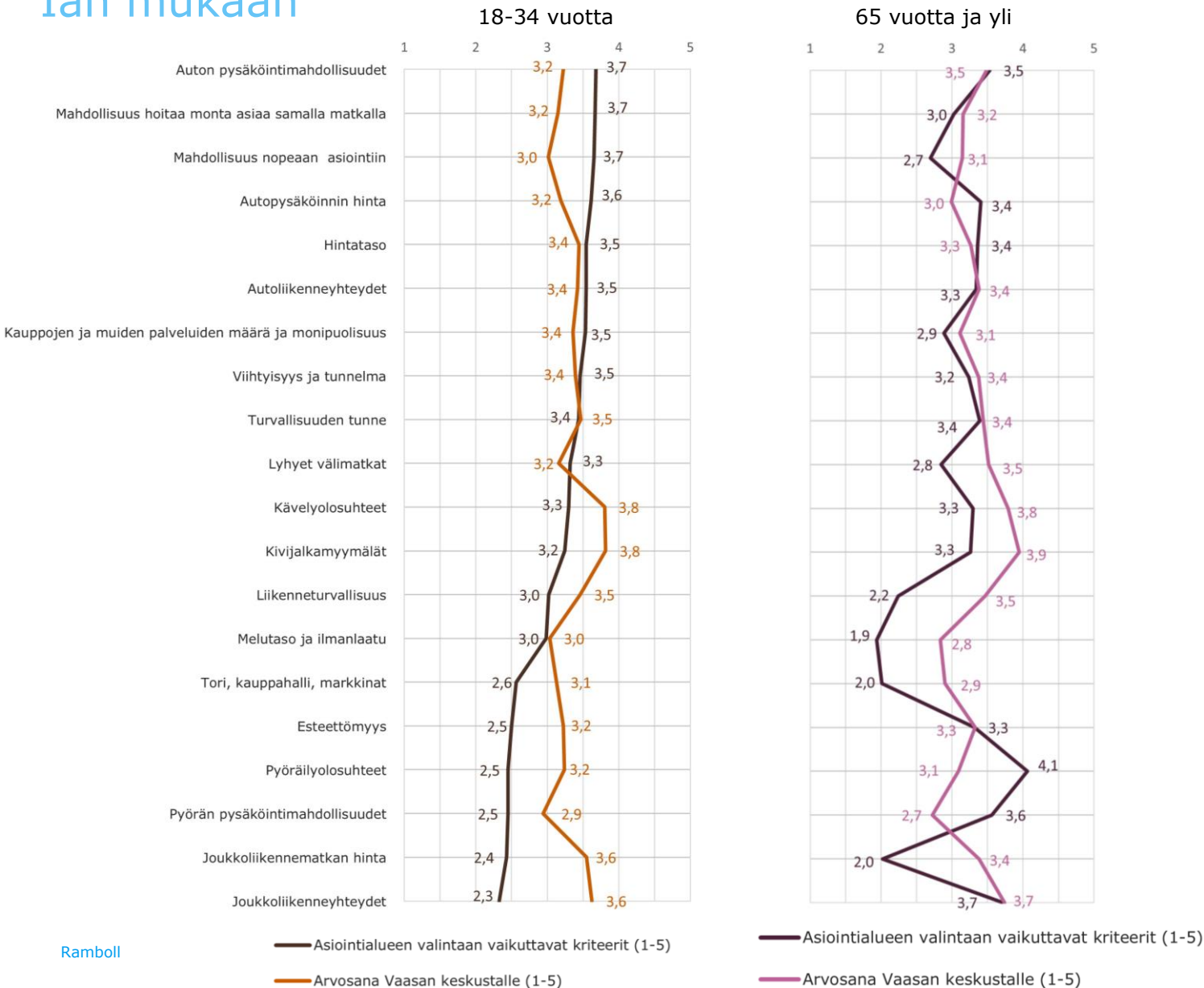
Annettu arvosana saavuttaa asiointialueen valinnassa tärkeimmäksi arvostettuja asioita vain turvallisuuden tunteessa, lyhyissä välimatkoissa ja kävelyolosuhteissa.

Valintakriteerien tärkeyttä selvästi heikommät arvosanat saavat autopysäköinnin hinta ja auton pysäköintimahdollisuudet sekä hintataso.

Valintakriteerin tärkeyttä selkeästi paremmat arvosanat saavat pyöräilyolosuhteet ja pyörän pysäköintimahdollisuudet sekä joukkoliikenteen hinta.

Arvosanat ja asiointialueen valintakriteerit Iän mukaan

- Asiointialueen valintaan vaikuttavat kriteerit ja arvosanat Vaasan keskustalle vaihtelevat iän mukaan.
- Nuoret arvostavat asiointialueessa eniten auton pysäköintimahdollisuuksia ja mahdollisuutta hoitaa monta asiaa samalla kerralla. Vähiten merkitseviä kriteereitä ovat joukkoliikenneyhteydet ja -matkan hinta.
- Vanhemmille ihmisille eniten valintaan vaikuttavat pyöräilyolosuhteet ja joukkoliikenneyhteydet. Vähiten merkitseviä tekijöitä ovat melutaso ja ilmanlaatu.
- Suurimmat erot (1,4-1,6 pistettä) asiointialueen kriteereissä iän mukaan syntyvät joukkoliikenteen ja pyöräilyolosuhteiden arvostuksen välillä.
- Arvosanoissa Vaasan keskustalle ei esiinny juurikaan eroja.

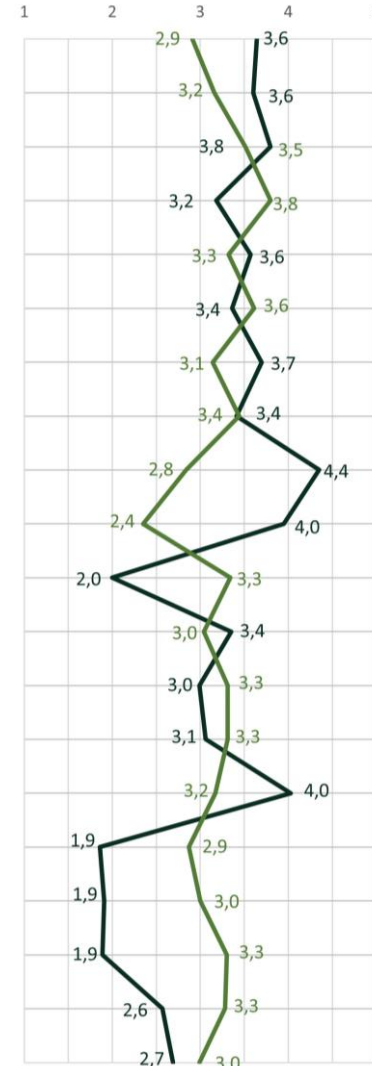
Arvosanat ja asiointialueen valintakriteerit Liikkumismuodon mukaan

Kestävillä kulkumuodoilla yleisimmin liikkuvat

— Asiointialueen valintaan vaikuttavat kriteerit (1-5)
— Arvosana Vaasan keskustalle (1-5)

Autolla yleisimmin liikkuvat

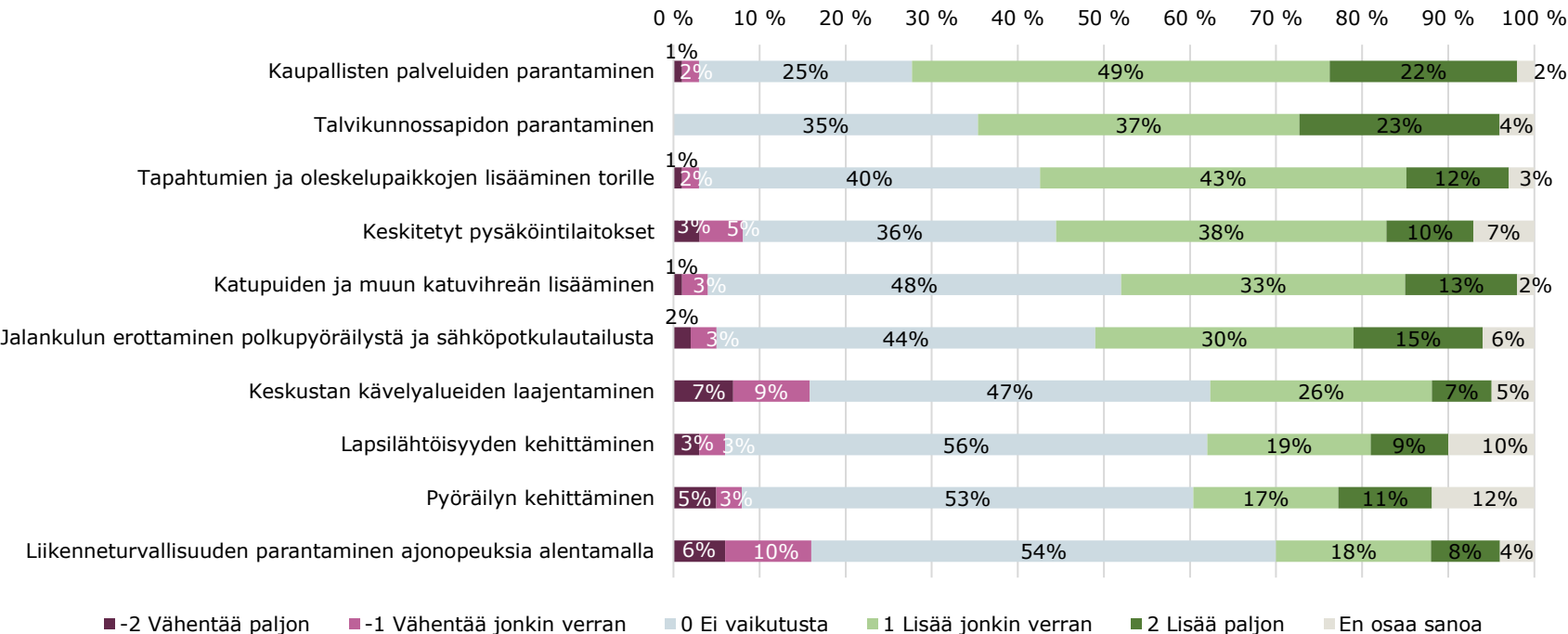

— Asiointialueen valintaan vaikuttavat kriteerit (1-5)
— Arvosana Vaasan keskustalle (1-5)

- Asiointialueen vaikuttavat kriteerit ja arvostamat Vaasan keskustalle vaihtelevat kulkutavan mukaan.
- Kestäviä liikkumismuotoja käyttävät arvostavat asiointialueessa eniten hintatasoa sekä kauppojen ja muiden palveluiden määrää ja monipuolisuutta. Vähiten merkitseviä kriteereitä ovat torit, kauppahallit ja markkinat sekä esteettömyys.
- Henkilöautolla yleisimmin liikkuville eniten vaikuttaa auton pysäköintimahdollisuudet, autopysäköinnin hinta ja autoliikenneyhteydet. Vähiten autoilijat arvostavat joukkoliikenneyhteyksiä ja –matkojen hintaa sekä pyörän pysäköintimahdollisuuksia.
- Suurimmat erot (1,1-1,2 pistettä) asiointialueen kriteereissä liikkumismuodon mukaan syntyvät auton pysäköintimahdollisuuksien ja pyöräilyolosuhteiden välillä.
- Suurimmat erot (0,4 pistettä) Vaasan keskustalle annetuista arvostuksista syntyvät toreille, kauppahalleille ja markkinoille sekä pyörän pysäköintimahdollisuuksille annetuissa arvostuksissa.

Näkemyksiä tulevasta

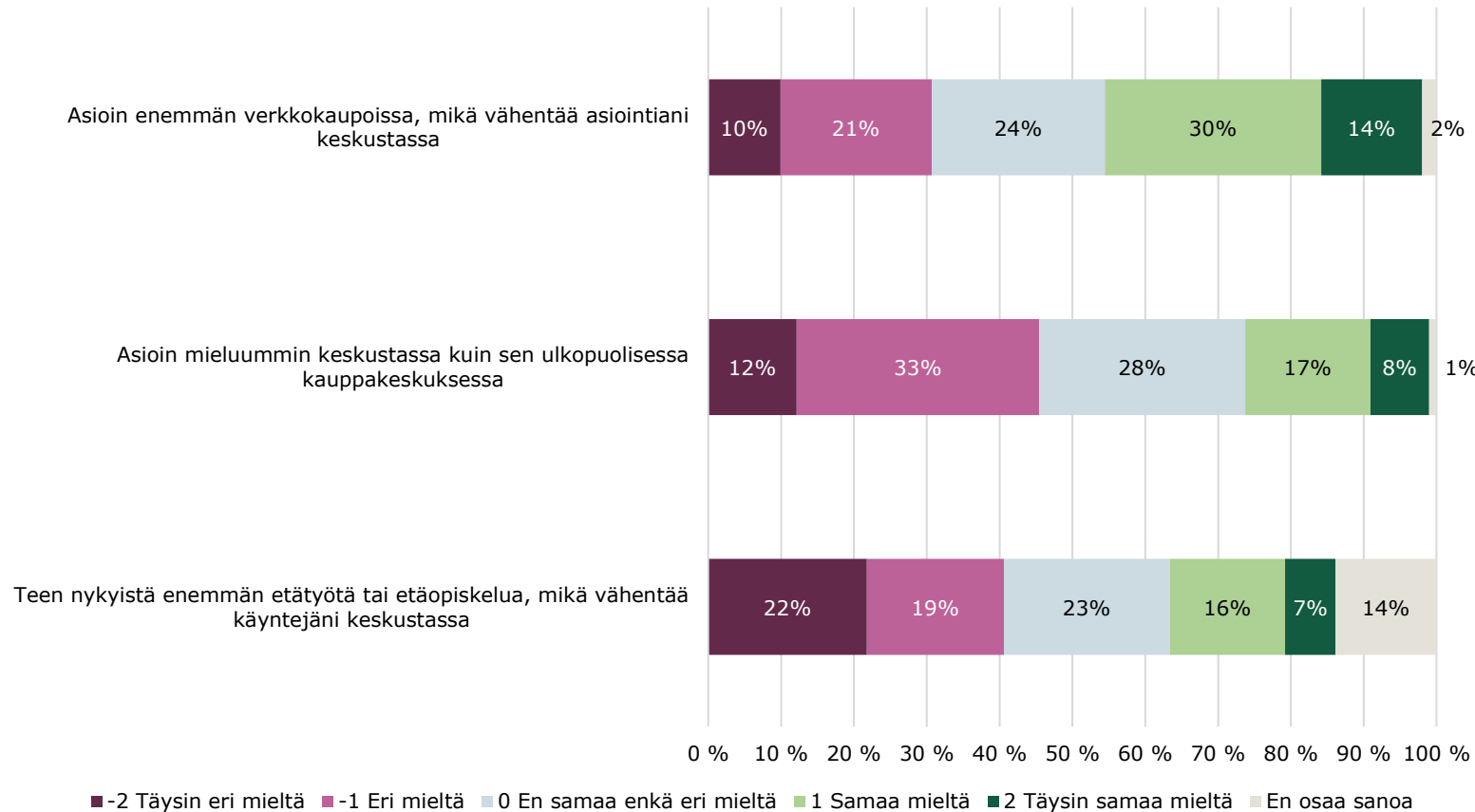
Miten arvioit seuraavien keskustan kehittämistavoitteiden tai tulevien toimien vaikuttavan käyntiesi määrään tai oleskelu-aikaan Vaasan keskustassa tulevaisuudessa?

- Eniten tulevaisuuden keskustan käyntimäärän lisäämiseksi voitaisiin vaikuttaa kaupallisten palveluiden parantamisella.
- Myös talvikunnossapidon parantaminen lisäisi keskustassa käymisen määrää tai oleskeluaikaa. Tämä toimi ei vähentäisi ollenkaan käyntien määrää.
- Vähentävä vaikutus tulevaisuuden käyntien määrään olisi keskustan kävelyolosuhteiden laajentamisella ja liikenneturvallisuuden parantamisen vuoksi tehtävällä ajonopeuksien alentamisella.

Näkemyksiä tulevasta

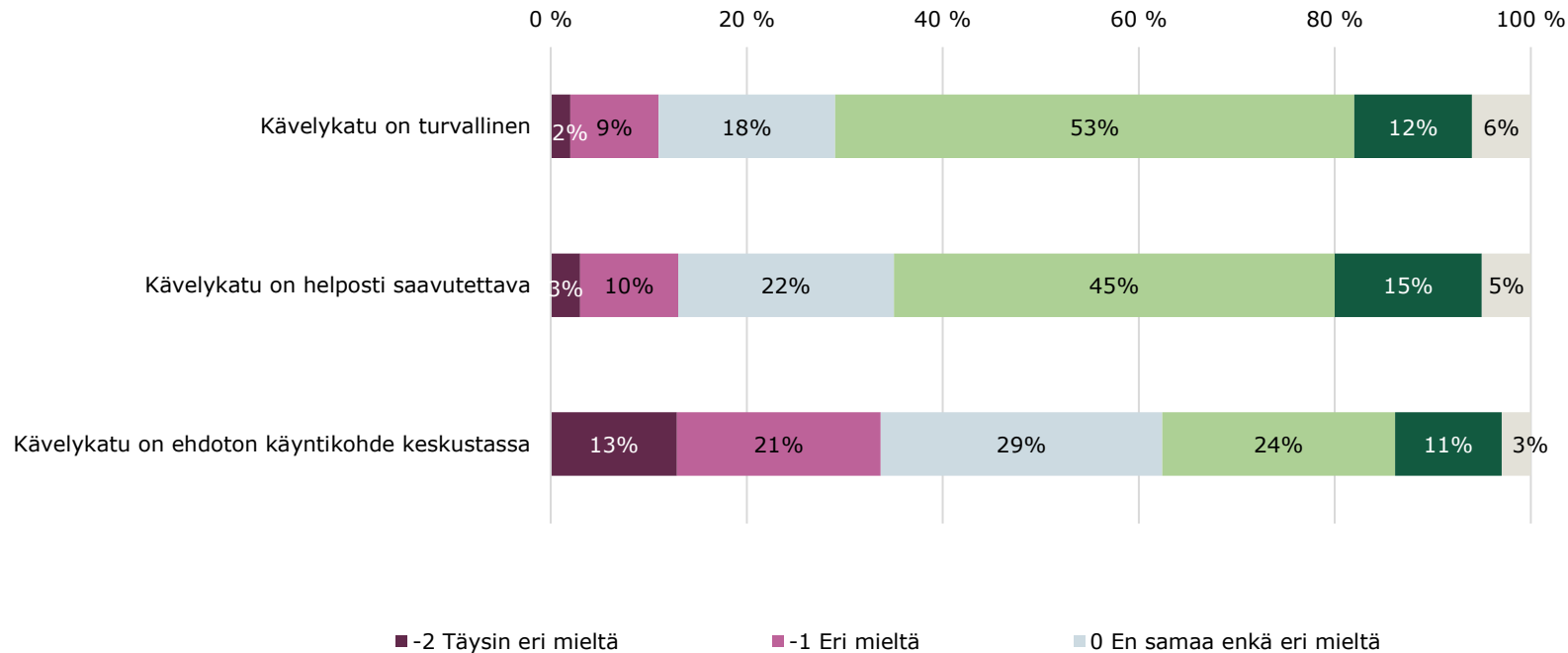
Miten arvioit seuraavien väittämien pitävän paikkansa omalla kohdallasi tulevaisuudessa?

- Eniten tulevaisuuden asiointikäyntimäärien vähenemistä selittää verkkokaupan suosion kasvu. Neljäsosa vastaajista uskoo asioivansa tulevaisuudessa mieluummin keskustan ulkopuolisessa kauppakeskuksessa.
- Etätöiden tai -opiskelun vaikutus jakaantuu näkemyksiltään tasaisesti. Se on myös epävarmin selittävä tekijä, 14 % vastaajista ei osaa sanoa sen vaikutuksesta tulevaisuudessa.

Kävelykadun ympäristö

Miten arvioit seuraavien väittämien pitävän paikkansa omalla kohdallasi?

- Kävelykatu koetaan enimmäkseen turvalliseksi ja helposti saavutettavaksi. Vähintään 60% vastaajista kokee näin.
- Kävelykatu ei kuitenkaan lukeudu tarpeellisimmaksi käyntikohteeksi suurimalle osalle vastaajista. Vastaajista kolmasosa näkee sen ehdottomana keskustan käyntikohteena.

Harvoin keskustassa käyvät

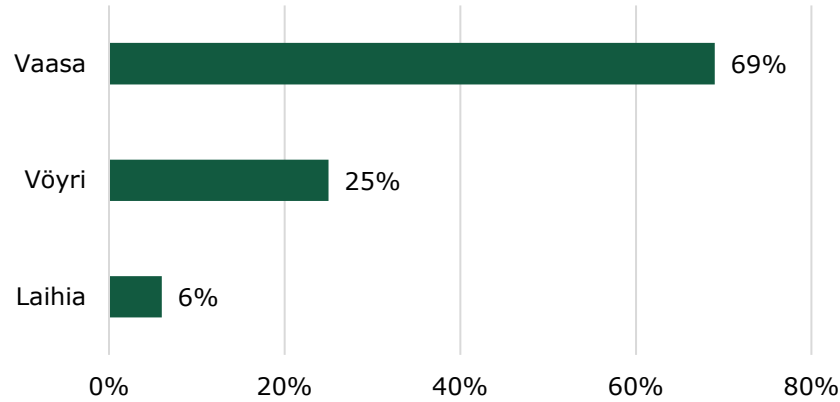
Henkilöille jotka vastasivat paneelissa käyvänsä keskustassa harvoin, esitettiin lisäkysymyksiä keskustan houkuttelevuudesta.

Kysymyksiin vastasi vain 29 henkilöä, joten otos ei ole kattava. Tulokset ovat kuitenkin kiinnostavia viittauksenomaisina, vaikka niiden perusteella ei voikaan tehdä yleistyksiä.

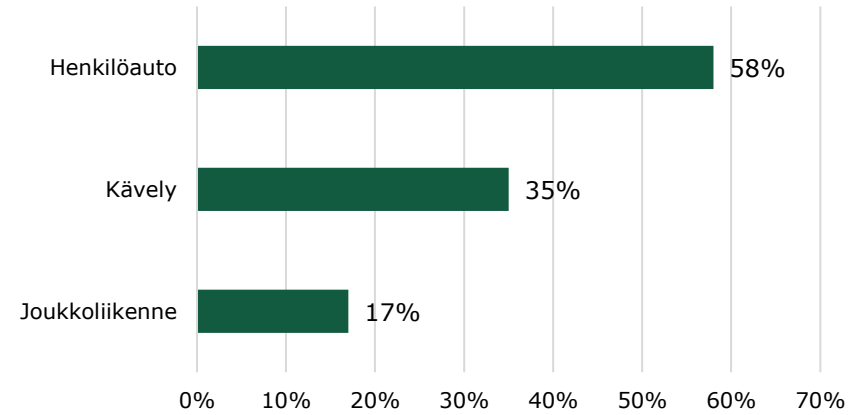
Harvoin keskustassa käyvät

Taustatietoja

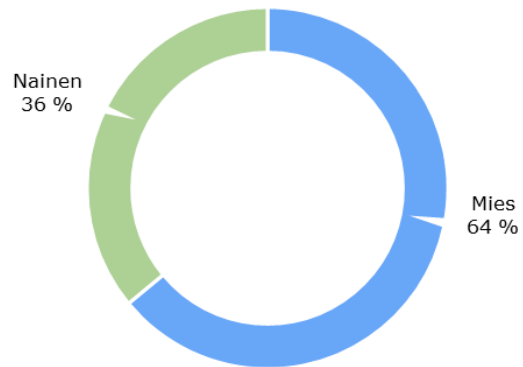
Asuinkunta

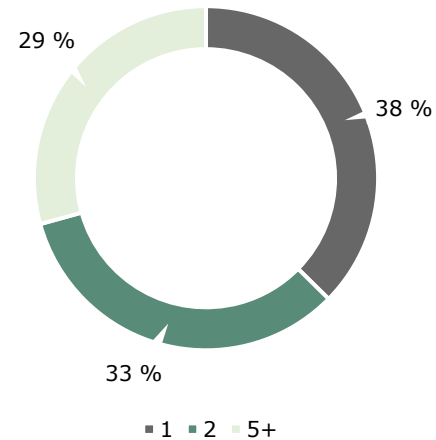
Mikä on yleisimmin arjessa käyttämäsi kulkutapa?

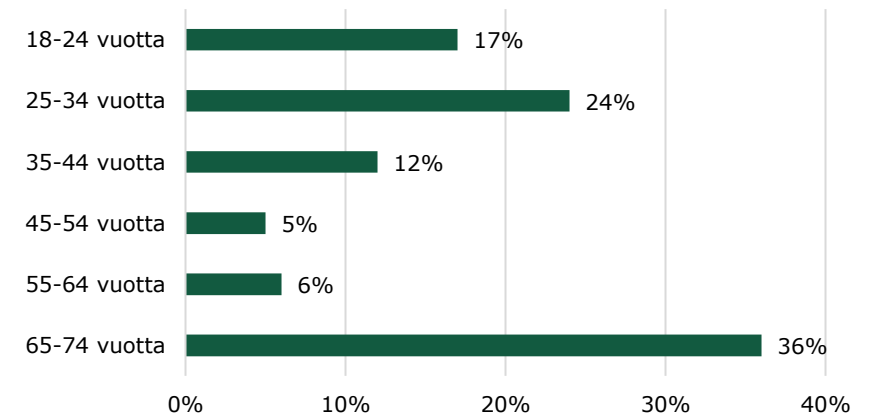
Sukupuoli

Kotitalouden koko

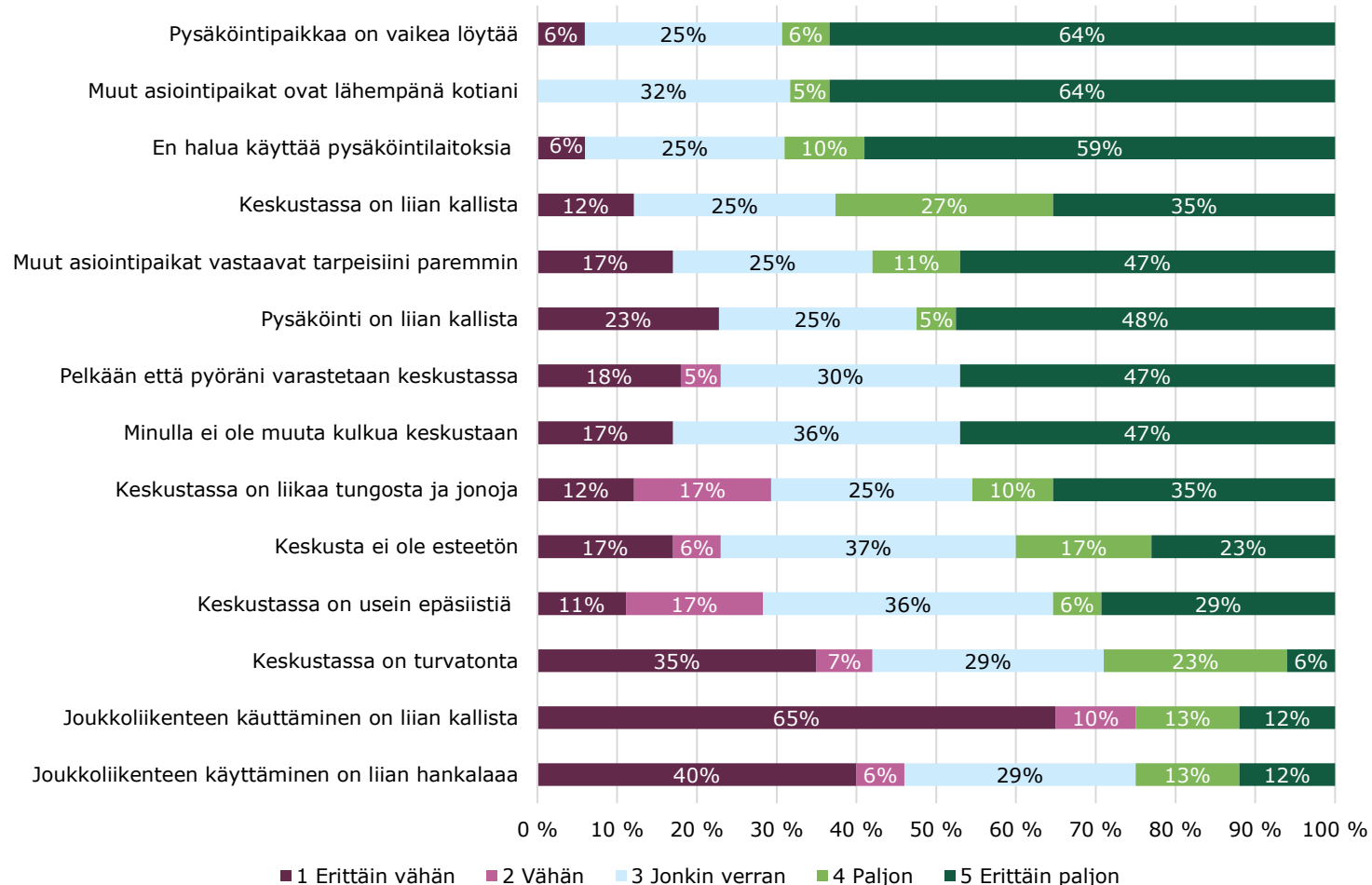

Ikäryhmät

Keskusta-asiointipaikkana

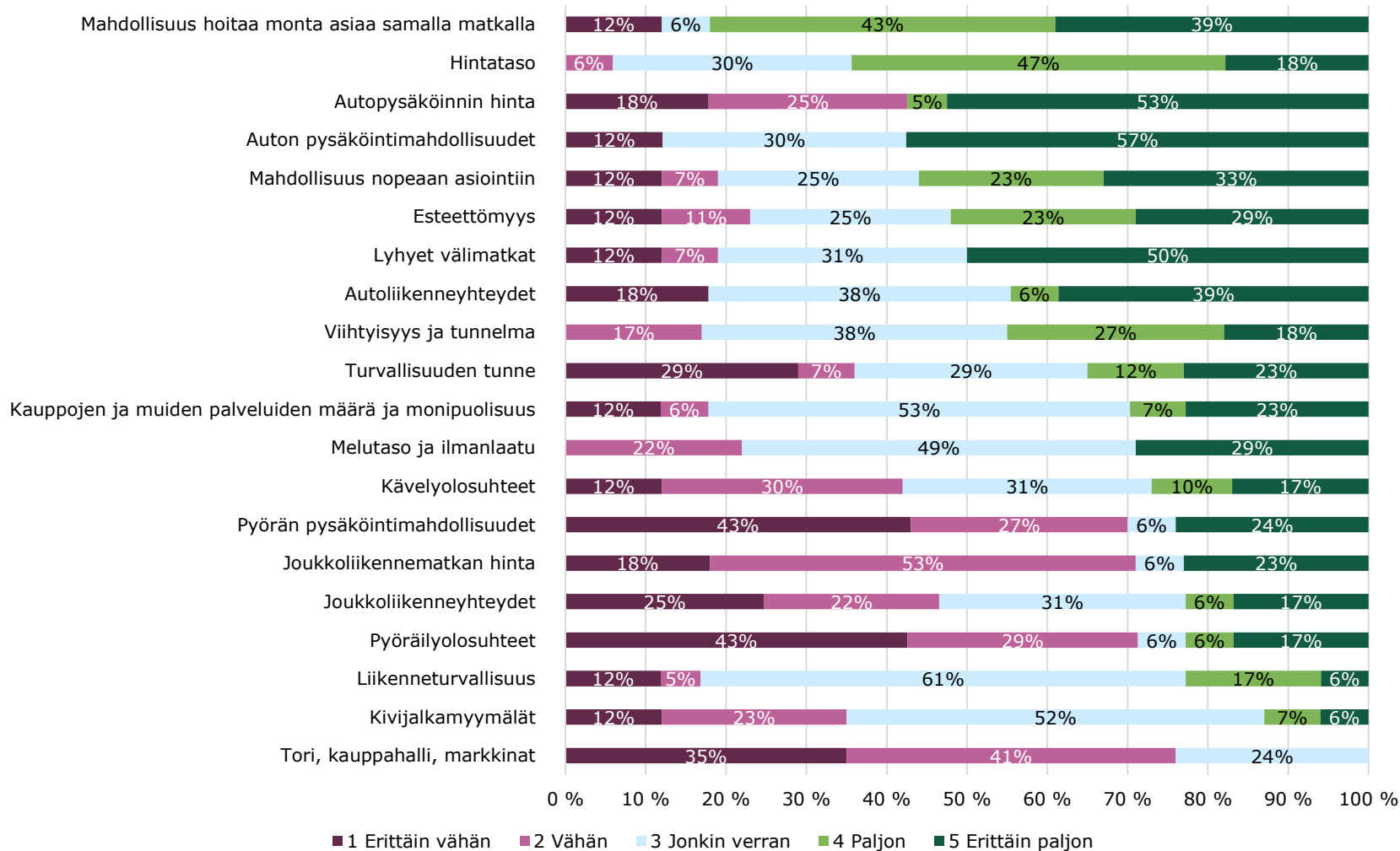
Kuinka paljon alla mainitut asiat ovat vaikuttaneet siihen, että asioit Vaasan keskustassa vain harvoin tai et lainkaan?

- Keskustassa harvoin tai lainkaan asioiville merkittävimpiä syitä olla asioimatta siellä ovat pysäköintipaikan löytämisen vaikeus sekä muiden asiantipaikkojen sijaitseminen lähempänä kotia.
- Joukkoliikenteen kalleudella tai sen käyttämisen hankaluudella on asiantiharvuuteen vähiten vaikutusta.

Keskusta-asiointipaikkana

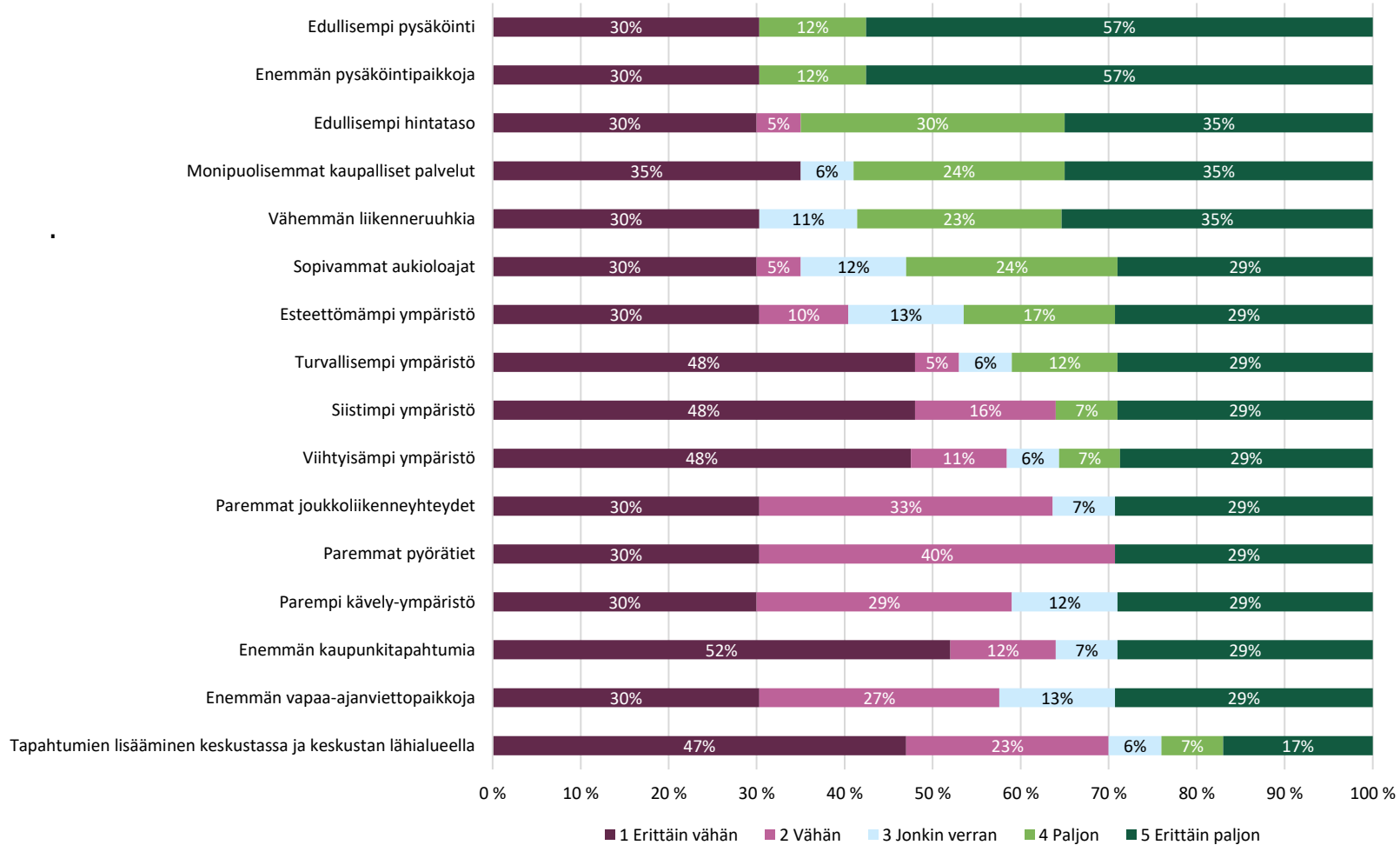
Kuinka paljon alla mainitut asiat vaikuttavat yleisesti ottaen asiointialueesi/-paikkasi valintaan?

- Harvoin keskustassa asioiville eniten asiointipaikkaan vaikuttavat tekijät ovat mahdollisuus hoitaa monta asiaa samalla matkalla sekä hintataso.
- Toreilla, kauppahallilla tai markkinoilla ei ole lähes ollenkaan merkitystä asiointipaikan valinnassa.

Näkemyksiä tulevasta

Voisivatko seuraavat asiat vaikuttaa siihen, että kävisit jatkossa Vaasan keskustassa useammin?

- Harvemmin asioivat voisivat käydä keskustassa useammin, jos pysäköinti olisi edullisempaa ja pysäköintipaikkoja olisi enemmän.
- Vähiten vaikutusta asiointitiheyteen olisi tapahtumien lisäämisellä keskustaan ja keskustan lähialueille.

Miten muuten Vaasan keskustaa pitäisi muuttaa, että kävisit siellä useammin?

- Helpot ja ilmaiset parkkipaikat
- Liikenteen sujuvuus: etenkin liikennevalojen sujuvuus henkilöautoille
- Kävelykadut nähdään turhina

Asioijaprofiilit

Asioijaprofiilit

Asiointiselvityksen tulosten perusteella on laadittu kevyet asioijaprofiilit Vaasan keskustassa asioijista.

Profiloinnin perustana oli yhtäältä valmiiksi määritellyt kiinnostavat asioijaryhmät sekä tulosten perusteella määrittyneet ryhmät.

Profiilikorttien sisällöt on muodostettu ristiin tarkastelemalla kyselyssä esille tulleita näkemyksiä suhteessa vastaajan taustatietoihin, sekä peilaamalla niitä Liikkujan viikolla (9/2023) toteutetun kyselyn tuloksiin.

Asioijaprofiilit on esitetty omina kortteinaan seuraavilla sivuilla.

Perusvastaaja (keskiarvo)

TAUSTA

- 45–54-vuotias, joka asuu Vaasan keskustan ulkopuolella
- Asuu kahden hengen taloudessa

LIKKUMINEN

Kulkee todennäköisimmin henkilöautolla

KESKUSTASSA ASIOINTI

- Asioi keskimäärin 1-2 kertaa viikossa keskustassa, etenkin kaupoissa, tavarataloissa ja kauppakeskuksissa
- Kulutus / asiointikerta: 0 € 100 €
- Ostovoima: € €€€

MIKSI JUURI KESKUSTA?

- Mahdollisuus hoitaa monta asiaa samalla kerralla
- Mahdollisuus nopeaan asiointiin
- Auton pysäköintimahdollisuudet

TÄRKEIMMÄT ASIOINTIKOhteet

1. Ostokset kaupoissa, tavarataloissa, kauppakeskuksissa tai marketeissa
2. Ravintolat, kahvilat, baarit tai yökerhot
3. Viihde- tai kulttuuritapahtumat tai -palvelut (konsertti, teatteri, urheilu- tai ilmaistapahtuma, museo, kirjasto yms.)
4. Terveyspalvelut (lääkäri, laboratorio yms.)
5. Ostokset torilla, markkinoilla tai kauppahallissa

Lapsiperhe (alle 11-vuotiaat lapset)

TAUSTA

- Perheessä 1-2 alle 11-vuotiasta lasta
- Asuvat Vaasan keskustan ulkopuolella tai naapurikunnassa

LIKKUMINEN

Kulkevat keskiarvovierailijaa useammin joko julkisella liikenteellä tai pyörällä

KESKUSTASSA ASIOINTI

- Keskimäärin 1-2 kertaa kuukaudessa asiointitarkoituksessa, muutoin useammin läpikulku- tai osana työmatkaa
- Kulutus / asiointikerta: 0 € 100 €
- Ostovoima: € €€€

MIKSI JUURI KESKUSTA? (Suhteessa muihin asioijiin)

- Kivijalkamyymälät
- Hintataso
- Mahdollisuus nopeaan asiointiin
- Auton pysäköinnin hinta

TÄRKEIMMÄT ASIOINTIKOHEET (Suhteessa muihin asioijiin)

1. Ravintolat, kahvilat, baarit tai yökerhot
2. Ostokset kaupoissa, tavarataloissa, kauppakeskuksissa tai marketeissa
3. Kauneus- tai hyvinvointipalvelut (kampaaja, hieronta yms.)
4. Terveyspalvelut (lääkäri, laboratorio yms.)
5. Viihde- tai kulttuuritapahtumat tai -palvelut (konsertti, teatteri, urheilu- tai ilmaistapahtuma, museo, kirjasto yms.)

Lapsiperhe (11-19 vuotiaat lapset)

TAUSTA

- Perheessä 1-2 iältään 11-19-vuotiasta lasta
- Asumat Vaasan keskustan ulkopuolella tai Mustasaarella

LIKKUMINEN

Liikkuu yleisimmin henkilöautolla, vähintään kolmen lapsen talouksissa liikutaan (2-3krt) todennäköisemmin kävellen tai julkisella liikenteellä

KESKUSTASSA ASIOINTI

- Käyvät keskustassa töiden tai koulun vuoksi keskimäärin useita kertoja viikossa
- Kulutus / asiointikerta: 0 € 100 €
- Ostovoima: € €€€

MIKSI JUURI KESKUSTA?

(Suhteessa muihin asioijiin)

- Autoliikenneyhteydet
- Auton pysäköintimahdollisuudet
- Autopysäköinnin hinta

TÄRKEIMMÄT ASIOINTIKOhteet

(Suhteessa muihin asioijiin)

1. Työt, koulu tai opiskelu
2. Palvelupisteet, virastot (kunta tai valtio)
3. Kävely, ulkoilu, ajankuluttaminen
4. Poikkeaminen läpikulkumatkalla tai liikkumisvälinettä vaihtaessa
5. Terveyspalvelut (lääkäri, laboratorio yms.)

Nuori (18-24 vuotta)

TAUSTA

- Asuu yksin tai vielä perheensä luona, jossa nuorempia sisaruksia
- Asuu Vaasan keskustan alueella puolta todennäköisemmin muihin ikäryhmiin nähden

LIKKUMINEN

Liikkuu muita ikäryhmiä (2-3 krt) todennäköisemmin kävellen

KESKUSTASSA ASIOINTI

- Asioi keskustassa useita kertoja viikossa, mm. päivittäistavaraostoksia sekä kahviloissa tai ravintoloissa

• Kulutus / asiointikerta: 0 € 100 €

• Ostovoima: € €€€

MIKSI JUURI KESKUSTA?

(Suhteessa muihin asioijiin)

- Hintataso
- Turvallisuuden tunne
- Lyhyet välimatkat
- Kävelyolosuhteet

TÄRKEIMMÄT ASIOINTIKOHTEET

(Suhteessa muihin asioijiin)

1. Keskustassa asuminen
2. Ystävien tapaaminen
3. Urheileminen
4. Kävely, ulkoilu, ajankuluttaminen
5. Ostokset kaupoissa, tavarataloissa, kauppakeskuksissa tai marketeissa

Nuoret aikuiset (25-34 vuotta)

TAUSTA

- Talous muodostuu joko yhdestä henkilöstä tai perheestä, jossa yksi tai useampi alle 10-vuotias lapsi
- Asuu Vaasan keskustan alueella vanhempia ikäluokkia todennäköisemmin

LIKKUMINEN

Liikkuu kulkutapajakauman mukaisesti eri kulkumuodoilla suosien henkilöautoliikennettä.

KESKUSTASSA ASIOINTI

- Asioi keskustassa vähintään 1-2 krt kuukaudessa, mutta myös useammin mikäli työskentelee tai opiskelee keskustassa
- Kulutus / asiointikerta: 0 € 100 €
- Ostovoima: € €€€

MIKSI JUURI KESKUSTA?

(Suhteessa muihin asioijiin)

- Viihtyisyys ja tunnelma
- Osalla pyöräily - pyöräily jakaa huomattavan vahvasti mielipiteitä juuri tässä ikäryhmässä (esim. pyöräpysäköinnin laatuun panostaminen)

TÄRKEIMMÄT ASIOINTIKOhteet

(Suhteessa muihin asioijiin)

1. Poikkeaminen läpikulkumatalla tai liikkumisvälinettä vaihtaessa
2. Viihde- tai kulttuuritapahtumat tai -palvelut (konsertti, teatteri, urheilu- tai ilmaistapahtuma, museo, kirjasto yms.)
3. Ostokset kaupoissa, tavarataloissa, kauppakeskuksissa tai marketeissa
4. Ravintolat, kahvilat, baarit tai yökerhot
5. Kauneus- tai hyvinvointipalvelut (kampaaja, hieronta yms.)

Ikääntyneet (+65 vuotta)

TAUSTA

Asuu joko yksin tai toisen henkilön kanssa kaupungin läheisellä maaseudulla

LIKKUMINEN

KESKUSTASSA ASIOINTI

- Asioi keskustassa useita kertoja viikossa, mm. päivittäistavaraostoksia sekä kahviloissa tai ravintoloissa

- Kulutus / asiointikerta: 0 € 100 €

- Ostovoima: € €€€

MIKSI JUURI KESKUSTA?

(Suhteessa muihin asioijiin)

- Kauppojen ja muiden palveluiden määrä ja monipuolisuus
- Auton pysäköintimahdollisuudet
- Liikenneturvallisuus ja esteettömyys

TÄRKEIMMÄT ASIOINTIKOhteet

(Suhteessa muihin asioijiin)

1. Harrastaminen (esim. yhdistystoiminta, kansalaisopisto yms.)
2. Ystävien tapaaminen
3. Pankissa, pankkiautomaatilla, postissa tai pakettiautomaatilla
4. Kauneus- tai hyvinvointipalvelut (kampaaja, hieronta yms.)

Yhteenveto

Keskeiset tulokset

Keskustassa käynnit

Yli puolet vastaajista kävi Vaasan keskustassa vähintään viikoittain, ja valtaosa kuukausittain. Keskustassa käynnin syynä oli useimmin ostokset sekä ravintolapalvelut. Useimmin keskustan palveluja käyttivät muulla ajoneuvolla (esim. skuutilla) ja kävellen kulkevat. Henkilöautolla kulkevat kävivät keskustassa harvemmin kuin muilla kulkutavoilla liikkuvat.

Asiointimatkat

N. 2/3 vastaajista liikkuu autolla yleensä arjessa. Kävely oli yleisin kulkutapa keskustan sisällä kohteesta toiseen siirryttäessä, yli puolet käveli kohteesta toiseen. Eri toimialojen asiointikohteisiin keskustassa saavuttiin eniten autolla (53-64 %) tai kävellen (16-23 %). Kävelijöiden vuosittaisten asiointikertojen määrä (ka 28) oli lähes sama kuin autoilijoiden (ka 27).

Rahankäyttö

Autoilijat kuluttivat tyypillisellä asiointikäynnillä suurempia rahasummia kuin muilla kulkumuodoilla kulkevat. Joukkoliikenteellä kulkevat kuluttivat rahaa vähiten. Suurimmat vuosikulutusmäärät kertyivät henkilöautolla kulkeville kaikilla toimialoilla (44-67% kulutuksesta). Kävelijät toivat keskustaan vuosikulutuksena toiseksi eniten euroja kaikilla toimialoilla (22-37% kulutuksesta). Kävelijöiden rooli korostui erityisesti päivittäistavaraostoksissa sekä kahvila- ja ravintolapalveluissa.

Keskusta asiointipaikkana

Asiointialueen valintaan vaikuttivat eniten pysäköintimahdollisuudet, autoliikenneyhteydet, mahdollisuus hoitaa monta asiaa samalla matkalla sekä sujuva asiointi. Lisäksi arvostettiin autopysäköinnin hintaa, viihtyisyyttä ja tunnelmaa sekä turvallisuuden tunnetta.

Myönteisimmät arviot Vaasan keskustalle annettiin kävelyolosuhteista, mahdollisuudesta hoitaa monta asiaa samalla matkalla sekä lyhyistä välimatkoista. Myös pyörän pysäköintimahdollisuudet sekä koettu turvallisuus saivat korkeat arvot. Kielteisimmät arvosanat saivat autopysäköinnin hinta sekä auton pysäköintimahdollisuudet.

Keskustan kehittäminen

Keskustakäyntien määrää tai kestoa lisäisi eniten kaupallisten palvelujen ja talvikunnossapidon parantaminen sekä tapahtumien ja oleskelupaikkojen lisääminen torille. Kaikilla kyselyssä mainituilla toimenpiteillä oli enemmän keskustakäyntien määrää tai kestoa lisääviä arvioita, kuin niitä vähentäviä. Kävelykadun ympäristöä pidettiin viihtyisänä ja turvallisena. Kuitenkin vain hieman yli 1/3 vastaajista piti kävelykatua ehdottomana vierailukohteena keskustassa asioidessa.

Asiointin tulevaisuus

Reilu 1/3 arvioi keskustassa asiointinsa vähentyvän sen siirtyessä verkkokauppaan. Lähes puolet vastaajista ei pitänyt keskustaa houkuttelevampana asiointipaikkana kuin kauppakeskukset. Vain alle 1/4 vastaajista koki kasvavan etätyön tai -opiskelumäärän vaikuttavan keskustassa asiointia vähentävästi.

Vertailu muihin kaupunkeihin

- **Keskustassa käyntien syyt olivat samankaltaiset** Vaasassa, Lahdessa ja Tampereella. Kaikissa kolmessa kaupungissa kaksi suosituinta syytä keskustassa käynnille olivat ostokset sekä ravintola- ja kahvilapalvelut. Vaasassa viihde- ja kulttuuripalveluissa käytiin enemmän (34%) kuin Lahdessa (28%) ja Tampereella (12%). Huomioitavaa on, että Tampereella kysely toteutettiin korona-aikaan. Tampereen keskustassa vietettiin enemmän aikaa ulkoilemalla tai muuten vaan oleskelemalla (26%), kuin Vaasassa (16%) ja Lahdessa (19%).
- **Eri toimialojen käyttöuseuden järjestys oli sama** ja tulokset muutenkin hyvin samansuuntaiset Vaasassa, Lahdessa ja Tampereella. Vaasassa käytiin hieman useammin kivijalkamyymälöissä kuin Lahdessa. Toisaalta Vaasassa käytiin vähemmän torilla, markkinoilla tai kauppahallissa kuin Lahdessa.
- **Yleensä käytetty kulkutapa oli Vaasassa henkilöauto (68%) useammin** kuin Lahdessa (55%) tai Tampereella (45%). Myös muissa kaupungeissa kävely oli toiseksi suosituin kulkutapa: Vaasassa 21%, Lahdessa 26% ja Tampereella 26%. Vaasassa (7%) ja Lahdessa (10%) pyöräily oli kolmanneksi suosituin tapa, kun taas Tampereella se oli neljäs (10%) ja kolmantena oli joukkoliikenne (19%). Lahdessa joukkoliikenteen käyttäjiä oli 9% ja Vaasassa 4%.
- Auto oli asiointimatkojen käytetyin kulkutapa myös Lahdessa (51-61 %) ja Tampereella (36-45%). Etenkin Tampereelle verrattuna sen osuus oli Vaasassa korkeampi (53-64%). Joukkoliikenteen rooli oli Vaasassa (4-6%) asiointimatkoilla selvästi pienempi kuin Lahdessa (12-19%) ja Tampereella (31-38%).
- **Vuosikulutus eri toimialoilla oli Lahden kanssa samansuuntainen:** henkilöautolla kulkevat toivat eniten euroja kaikilla toimialoilla (Lahti 39-64%, Vaasa 44-67%), kävely toiseksi eniten (Lahti 19-41%, Vaasa 22-37%), . Lahdessa joukkoliikenteen merkitys (7-17%) on suurempi kuin Vaasassa (3-10%). Pyöräilyn määrä oli suunnilleen samaa luokkaa kummassakin kaupungissa.
- Asiointialueen valintaan vaikuttavissa tärkeimmissä tekijöissä Vaasassa ja Lahdessa olivat yhteistä mahdollisuus hoitaa monta asiaa samalla matkalla, auton pysäköintimahdollisuudet, mahdollisuus nopeaan asiointiin ja viihtyisyys ja tunnelma. Vaasassa korostuivat myös muut henkilöautoiluun liittyvät asiat

enemmän kuin vertailukaupungeissa. Vaasassa joukkoliikenteeseen liittyvät tekijät saivat vähemmän painoarvoa kuin muissa kaupungeissa.

- Kaikissa kolmessa kaupungissa annettiin **myönteisimmät arviot lyhyistä välimatkoista ja mahdollisuudesta hoitaa monta asiaa samalla matkalla.** Lisäksi Vaasassa ja Lahdessa annettiin hyvät arvosanat myös kävelyolosuhteista. Tampereella kärjessä olivat joukkoliikenneyhteydet. **Kielteisimmät arvosanat saivat kaikissa kaupungeissa autopysäköinnin hinta sekä auton pysäköintimahdollisuudet.** Vaasassa keskustalle annetut arviot vaihtelivat välillä 2,4–3,9, Lahdessa 2,7–3,7 ja Tampereella 2,3-3,9.
- **Vaasassa ja Tampereella erot valintakriteerin ja arvosanan välillä olivat saman suuntaisia; keskustalle annettu arvosana oli usein parempi kuin valintakriteerin painotus.** Lahdessa sen sijaan oli keskustan arvosana oli useammin valintakriteerin painotusta heikompi. **Kehittämiskohdat kohdistuivat kaikissa kaupungeissa autopysäköinnin hintaan, pysäköintimahdollisuuksiin ja hintatasoon.** Lisäksi Vaasassa ja Lahdessa nousi myös nopean asioinnin mahdollisuus. Vaasan keskusta sai muita kaupunkeja paremmat arvosanat kävelyolosuhteille.
- **Keskustakäyntien määrää tai kestoa lisäisi eniten kaupallisten palvelujen ja talvikunnossapidon parantaminen sekä Lahdessa että Vaasassa.** Molemmissa kaupungeissa vähiten lisäystä keskustassa asiointiin ja eniten vähentävää vaikutusta siihen olisi ajonopeuksien alentamisella ja kävelykeskustan laajentamisella.
- **Vaasalaiset asioivat mieluummin keskustan ulkopuolisissa kauppakeskuksissa kuin keskustassa verrattuna Lahteen:** Lahdessa useampi asioi mieluummin keskustassa kuin sen ulkopuolisissa kauppakeskuksissa (35%) verrattuna Vaasaan (25%). Enemmän kauppakeskuksissa asioivia oli Vaasassa 45% ja Lahdessa 38%.
- Keskustassa käyntejä vähentävän etätönnön tai -opiskelun määrä sekä asioinnin siirtyminen verkkokauppaan oli Vaasassa ja Lahdessa saman suuntainen.

Kehittämissuosituksukset

Keskustan rooli ja tarjonta

- Keskustan nykyinen rooli on kaupallinen keskittymä, sillä esimerkiksi ystävien tapaamiseen, oleskeluun ja kulttuuriin liittyvät aktiviteetit eivät painottuneet keskustassa asioinnin syynä samalla tavoin.
- Kyselyn perusteella keskustan ulkopuolella sijaitsevat kauppakeskittymät ovat tällä hetkellä keskustaa vetovoimaisempi kohde
- Saavutettavuuden ohella keskustassa kehitettäväksi asioiksi tunnistettiin erityisesti nopean asioinnin mahdollisuudessa, hintatasossa, kauppojen ja palvelujen laadussa ja määrässä sekä viihtyisyyteen liittyvissä tekijöissä.
- Vain kolmasosa vastaajista piti kävelykadun ympäristöä ehdottomana vierailukohteena keskustassa asioidessa. Kävelykadun ympäristöllä on kehityspotentiaalia, jolla erottautua kilpailevista kaupan alueista / keskustan ulkopuolella sijaitsevista kauppakeskuksista
- Yhteenveto:
 - Keskustan ulkopuolisten asiointikeskittymien kanssa ei kannata yrittää kilpailla samoilla vetovoimatekijöillä, kuten ilmaisella pysäköinnillä, katetulla tilalla ja ketjuliikkeillä
 - Keskusta tarvitsee omiin vahvuuksiin perustuvat ”magneetit”, joita keskustan ulkopuoliset kaupan keskittymät eivät pysty tarjoamaan
 - Tapahtumallisuus, kaupunkikulttuuri ja muut elämykset sekä persoonalliset putiikit ovat keskustan erottautumistekijöitä, jotka houkuttelevat sekä paikallisia että vierailijoita

- Keskustan palvelutarjonnan on hyvä olla yhdistelmä välttämättömiä arjen palveluja (esim. julkiset palvelut) sekä elämyksellisiä vapaa-ajan palveluja, joita ei löydy muualta.

Keskustan saavutettavuus

- Suurimmat erot asiointialueen valintaan vaikuttavien kriteerien ja Vaasan keskustalle annetulle arvosanalle olivat autopysäköintiin liittyvissä kysymyksissä.
- Tyypillisin kulkutapa vaikutti vain vähän Vaasan keskustalle annettuun arvosanaan, vaikka kestäväillä kulkumuodoilla tyypillisesti kulkevat painottivat näitä kohtia asiointipaikan valintakriteerinä autoilijoita vähemmän.
- Yhteenveto:
 - Näkemys perustuu nykyiseen kulkutapajakaumaan, joka on henkilöautopainotteinen
 - Keskustan autolla saavutettavuus ja pysäköintiin liittyvät tarpeet nousevat tyypillisesti keskustojen elinvoimaisuudesta puhuttaessa. Keskustoissa toteutettujen kokeilujen perusteella ole kuitenkin indikaatiota sille, että esim. ilmaisen pysäköinnin määrä kasvattaisi keskustassa asioinnin määrää merkittävästi.

Bright
ideas.
Sustainable
change.

RAMBOLL